

de journalist

TIM PAUWELS EN
KARIN DE RUYTER
OVER KLAGERS EN
KLACHTEN

DOSSIER

Veiligheid

30 JAAR NA DE MOORD
OP DANNY HUWÉ

ZIJN CAMERA- EN GELUIDSMAN
VAN TOEN RECONSTRUEREN
DE FATALE NACHT

**KRIS VAN
HAVER**
VOORZITTER VVJ

Vlaanderen als referentie?

De nieuwe Vlaamse regering legt de lat hoog: ze wil de komende jaren van Vlaanderen dé referentie maken in Europa. Toch gingen bij het lezen van het Vlaams geëerakkoord al snel oranje knipperlichten aan bij de VVJ.

De Vlaamse Radio en Televisie zal het als openbare omroep met 2,4 miljoen minder moeten doen volgend jaar. Tegen 2024 moet de VRT zelfs 12 miljoen op jaarbasis besparen. En volgens eigen berekeningen van de VRT-directie komt de totale sanering – vergrijzingskosten en niet-indexering van de dotatie meegerekend – uit op nog een veelvoud daarvan. Dergelijk krimpscenario tast onvermijdelijk de kwaliteit én de kwantiteit van het nieuwsaanbod aan. Ook al hamert de Vlaamse regering erop dat nieuws dé prioriteit is van de VRT.

**'Een beetje
verlichting
in plaats van
polarisering
kan geen
kwaad'**

De VRT moet zich bovendien terugplooiën op haar audiovisuele activiteiten. Online informatie moet beperkt worden tot korte teksten. De wegen om een breed publiek, ook jongeren, 'nieuws-gierig' te maken, worden zo afgesneden.

Ronduit verontrustend is de dringende vraag naar 'respect voor pluralisme en neutraliteit'. De VRT moet 'de hoogste standaarden van neutraliteit in alle programma's behalen' en daartoe zelfs een 'gedegen interne en externe kwaliteitscontrole en rapportering' ontwikkelen.

Onpartijdigheid en diversiteit staan vandaag al hoog in het vaandel bij de VRT. Officieus heet het dat er geen rechtstreekse inmenging komt in het redactionele beleid. Maar we kunnen niet anders dan kritisch en alert zijn: wie in dit geval met onpartijdigheid en neutraliteit schermt, wil heel vaak vooral de eigen mening vertolkt zien.

Temeer omdat die neutraliteit wordt nagejaagd in combinatie met 'het versterken van de Vlaamse identiteit'. Die opdracht geldt overigens niet alleen voor de VRT, maar ook voor de media in de Vlaamse rand en Brussel. De door Vlaanderen beoogde krachtenbundeling en stroomlijning van die regionale media ruikt naar een bedreiging van de redactionele afhankelijkheid.

Voeg daar nog de canon aan toe, die de Vlaamse glorie in ere moet herstellen en het wij-gevoel versterken. Is dit soort krampachtige controle en navelstaren de referentie die Vlaanderen nastreeft? Een beetje verlichting in plaats van polarisering kan geen kwaad.

Vraag het maar aan de Polen en Hongaren, die hun media langzaam zagen veranderen in een door de overheid gecontroleerde communicatiemachine.

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour & Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet@revista-media.be || **Eindredactie:** Piet De Loof & An Schoemans || **Concept en vormgeving:** Revista www.revista-media.be || **Medewerkers:** Pol Deltour – Kris Van Haver – Monica Moritz – Inge Stiers – Selma Franssen – Linda A. Thompson – Charlotte Michils – Sandra Noben – Pieter Knapen – Annick Hus – Ria Goris – Piet De Loof – An Schoemans || **Cover:** Belga || **Redactiesecretariaat:** Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, info@journalist.be, www.journalist.be || **Abonnementen:** Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** Graphius

14

FOTOBAND

Het Laatste Nieuws vestigt zich in Antwerpen

20

ACTUA

Wat betekent de brexit voor Britse correspondenten?

22

ACTUA

Factcheckers in Vlaanderen: de resultaten

28

FOTOROL

Katrijn Van Giel kiest Dirk Waem

32

DE WISSEL

Leen De Ridder (ex-VRT) werkt nu voor Apple in Zweden

30

ONDER EMBARGO

31

ACTUA

Nieuwe persprijs van 25.000 euro

DOSSIER

Veiligheid

Monica Moritz sprak met geluidsman Jan De Coninck en cameraman Paul Van Schoor over de moord op VTM-journalist Danny Huwé

ZIJN LAATSTE GESPREK

Marc van Impe

'Als freelancer kun je goed je brood verdienen, maar je moet wel eerst je huiswerk maken'

DUBBELINTERVIEW

Tim Pauwels en Karin De Ruyter, ombudsman/vrouw

'Voor de ene zijn we te links, voor de andere te rechts. Sowieso een zinloze discussie'

© ID Agency, James Arthur, Alex Vanhée

DE NIEUWKOMER

Elk jaar zetten zo'n honderd nieuwkomers hun eerste stappen in de journalistiek. Voor sommigen onder hen is het een droom die eindelijk in vervulling gaat, anderen zijn er toevallig ingerold als zij-instromers. In dit nummer: **Yaell Monas**, 23 jaar, sinds augustus van vorig jaar aan de slag bij *Chase*.

'Wij zijn beter voorbereid op de digitale revolutie'

Yaell Monas

'Kort na mijn studies journalistiek aan de AP Hogeschool Antwerpen ben ik als *allround content creator* begonnen bij *Chase*. Ik verzorg het social media management, schrijf artikels, neem video-interviews af, doe hier en daar wat grafisch design en neem zelf de camera in handen in noodsituaties. Ik freelance ook voor *Enfnts Terribles*.'

'Vroeger schreef ik ook veel over fashion en streetwear, maar nu zijn mijn artikelen meestal *biphop-related*. Nichejournalisten zoals ik worden vaak gezien als mensen die maar één ding kunnen. Daarom noem ik mezelf ook een *allround creative*, om te kunnen laten zien: kijk, het is niet enkel dat wat ik kan.'

'Het artikel waar ik het meest trots op ben, is er één dat ik schreef voor *Knack Weekend* over SMIB, een Nederlands creatief collectief dat ik twee dagen heb gevolgd. Het werd een heel persoonlijk stuk waarbij ik hen mooi heb kunnen beschrijven als echte karakters.'

'Het voordeel van een jonge, net afgestudeerde journaliste te zijn, is dat wij makkelijker meekunnen met de digitale revolutie omdat we ermee zijn opgegroeid. Wanneer ik aan een artikel begin, gaan er meteen belletjes rinkelen. Is deze titel niet te lang voor de URL? Vereist de SEO een tussentitel tussen deze alinea's?'

'Dat ik dezelfde leefwereld heb als veel van de opkomende rappers die ik interview, zorgt ervoor dat ik dicht bij hen kan geraken. Het zijn mensen die in dezelfde generatie als ik zijn opgegroeid, ook al toeren ze de wereld rond. Je zit dus sneller op dezelfde golflengte en krijgt best vaak een vriendschappelijke manier van omgang.'

'De creatieve wereld is geen heel mooie wereld om in te starten, het is doorbijten. Mijn advies aan starters is om in het begin vrijwillig te schrijven voor publicaties en niet meteen iets in ruil te verwachten. Maar eens je weet dat je goed genoeg bent, moet je daar ook mee ophouden. Ik zou ook aanraden om expert te worden in een bepaald onderwerp of je interesses net heel breed te houden.' (LAT)

MEEST AANGEKLIKT

Wat was vorige maand het meestgelezen artikel op jullie website? We vroegen het deze keer aan **Gie Goris** van MO*.

'WEES LUI EN LAAT DIE BLADEREN ALSTUBLIEFT LIGGEN'

OVER DE TAALGREN

Wat gebeurt er aan de andere kant van de taalgrens op journalistiek vlak? Met deze rubriek ben je weer mee.

Nieuwe zender LN24 wordt vooral 's ochtends bekeken

De nieuwe Franstalige tv-zender LN24, die vooral focust op politiek nieuws, is tussen 6.30 uur en 8.30 uur 's ochtends de derde meest bekeken omroep in Franstalig België. Ze haalt in dat ochtendblok om en bij de 7 procent van het kijkerspubliek tussen 25 en 54 jaar. Vooral mannen en hoger opgeleiden kijken naar LN24. De grootste aandachttrekkers zijn *Le Grand Débat* en het praatprogramma *Chez Laurette et Louis*, met Laurette Onkelinx (PS) en Louis Michel (MR). De kijkcijfers liggen een stuk lager voor de andere tijdsblokken van de dag, met gemiddeld 1 procent van het publiek van 25-54-jarigen.

Gie Goris: 'Opmerkelijk: het meestgelezen artikel in september was een opinie van Louis De Jaeger die hij vorig jaar in november al publiceerde. Toen werd het stuk over de voordelen van groenafval 50.000 keer aangeklikt, dit jaar 39.000 keer.'

'Het valt trouwens op dat opinies en columns vaker gelezen worden dan analysestukken of reportages. Wellicht omdat er in zulke persoonlijke stukken meer emotie zit – ze worden dan ook vaak gedeeld op sociale media.'

'Dit toont ook aan dat een 'oud' artikel plots weer heel relevant kan worden. Je moet niet altijd nieuwe content hebben om aandacht te trekken. Toch mogen we ons niet laten leiden door deze cijfers, we willen geen clickbaitmachine worden. MO* moet hieruit wel leren, en terugkoppelen naar analyses, reportages en interviews.'

www.mo.be

MO
* M O D I E R N I A A L N I E U W S

HET CIJFER

305.500

Zoveel lezers heeft *De Tijd*. Net als vorig jaar is de zakenkrant de sterkste groeier in Vlaanderen qua gemiddeld merkbereik (krant, app en website), met een stijging van 15 procent.

Dat blijkt uit de recentste CIM-cijfers. Ook andere titels halen meer lezers. De absolute koploper is zusterkrant *L'Echo*, die het bereik met 96 procent ziet stijgen tot 166.700 lezers. *Het Laatste Nieuws* (+11%) is het grootste mediamerk in de Vlaamse krantenwereld en bereikt dagelijks 2,2 miljoen lezers. *Het Nieuwsblad* volgt met 1,6 miljoen lezers.

DE VAKPERS

Zowat één op de vijf Belgische beroepsjournalisten werkt voor een gespecialiseerd magazine. Reden genoeg om in elke editie de spots te richten op één titel.

Flow

10 keer per jaar, sinds 2008
Oplage: 85.989
(Vlaanderen en Nederland)
140 bladzijden
Te koop in 40 landen,
in vier talen

'IK DENK WEL EENS: WAAR HOUDT HET OP?'

Hoe is Flow begonnen?

Irene Smit, creative director: 'Medeoprichter Astrid van der Hulst en ik werkten bij *Marie-Claire*, maar werden daar ongelukkig van. Onze levens waren zo anders dan de perfecte plaatjes die we produceerden. Na een mindfulnesscursus wilden we het roer omgooien en meer leren over psychologie, filosofie, natuur en creativiteit. Geen enkel magazine paste bij die zoektocht. We besloten zelf een blad te maken dat vraagt: hoe wil jij leven? In 2008 gaf Sanoma ons een go, net voor de economische crisis. Een spannend moment om te lanceren, maar de crisis maakte ook dat mensen alternatieven zochten voor individualisme en altijd maar meer. *Flow* past in die vibe van vertragen en bewust leven.'

Flow is al snel de grens over gegaan.

'We kregen steeds vaker mails van mensen die *Flow* in de boekhandels op Schiphol hadden gezien. Ze vonden het blad mooi, maar konden geen Nederlands lezen. We hebben daarom in 2010 een kleine oplage van 5.000 stuks in het Engels gemaakt. Dat sloeg aan. Nu publiceren we in vier talen, zijn we te koop in veertig landen en maken we boeken, papierwaren en kalenders in de VS.'

Wat zijn vaste waarden van Flow?

'In *Flow* gaat het over levenslessen. We willen lezers inspireren om te vertragen en simpeler te leven. Daarnaast maakt ons gebruik van illustraties en verschillende soorten papier het blad uniek; een psycheverhaal staat op ruw papier, eyecandy op glossy papier. Zo creëren we een tactiele ervaring die je online nooit kunt hebben. En in elk nummer zit een cadeautje van papier.'

Hoe zie je de toekomst?

'Ik denk wel eens: waar houdt het op? De oplage blijft groeien en we hebben meer dan genoeg ideeën. De frequentie is daarom recent verhoogd van acht naar tien nummers per jaar. We willen uitbreiden naar meer landen en overwegen om belevenissen en cursussen te lanceren. Maar we proberen niet te snel te groeien: we willen zelf ook blijven onthaasten, natuurlijk!'

30 JAAR NA DE MOORD OP DANNY HUWÉ (VTM): CAMERAMAN EN GELUIDSMAN BLIKKEN TERUG

‘Kerst vieren gaat niet meer. Alles komt weer boven’

Op 24 december 1989, één dag voor de executie van de Roemeense dictator Ceaușescu, reden journalist Danny Huwé (46), cameraman Paul Van Schoor (24), toenmalig geluidsmen Jan De Coninck (23) en monteur Ingrid Bertrand (24) samen naar het woelige Boekarest. Danny werd er doodgeschoten, zijn cameraploeg kwam het drama nooit te boven. Het was hun eerste buitenlandreportage in een conflictgebied, zonder voorbereiding, zonder ervaring. Een missie gedoemd om fout te lopen. Monica Moritz sprak met Paul Van Schoor en Jan De Coninck.

MONICA MORITZ

Paul: ‘Wij stonden ’s morgens op de redactie en ze vroegen ons of wij bereid waren om naar Roemenië te vertrekken, metéén. We hebben spontaan ja gezegd. Wij waren jong en beseften niet wat ons te wachten stond. De toenmalige VTM-redactie heeft de situatie toen ook onderschat. Ze beschouwden dat niet als een oorlogsreportage.’

Jan: ‘We zijn op den bots vertrokken, zonder briefing, zonder te weten wat zich in Roemenië afspeelde. *Ga maar wat draaien*, zeiden ze. Op 24 december begon onze fatale rit van Sofia naar Boekarest. Onderweg hebben we aan de grensovergang in Roese nog een

stukje gemaakt voor het nieuws, met een stand-up van Danny. Dat waren de laatste beelden van hem op het VTM-nieuws.’

Paul: ‘We ontmoetten daar ook mensen – personeelsleden van de ambassade – die uit Roemenië weggevlucht waren en die ons aanraadden niet naar Boekarest te rijden omdat er overal sluipschutters op de loer lagen. De situatie was uit de hand aan het lopen, zeiden ze. Dat was een duidelijke waarschuwing.’

Wie heeft beslist om toch naar Boekarest te rijden?

Jan: (*Jan en Paul wisselen veelbetekenen-*

de blikken uit.) ‘Danny Huwé en de Turkse journalist Emre Aygen. Onderweg passeerden we verschillende checkpoints, zowel van gewapende burgers als van het leger dat de kant van het volk had gekozen. Eenmaal in Boekarest gingen we eerst op zoek naar het hotel, maar een gps bestond nog niet en we hadden geen kaart van de stad. Op een bepaald moment moesten we kiezen: links of rechts afslaan. De journalisten zaten vooraan en kozen links.’

Paul: ‘Een noodlottige keuze. Zonder het te weten, reden we het plein op waar aan de ene kant het ministerie van Landsverdediging lag en aan de andere kant de militaire academie. En plots versperde een tank de weg.’

Jan: ‘Ze begonnen meteen op ons te schieten, kogels doorboorden twee ramen achteraan. Danny is *vollen bak* achteruit beginnen te rijden om rechtsomkeer te maken, maar hij reed zich vast op uitgebroken tramrails. Hij riep dat we moesten uitstappen en op de grond gaan liggen.’

Hadden jullie een perssticker op de auto?

Jan: ‘Ja, een heel kleintje, waar ‘tv’ op stond.’

© Alex Vanhee en archief

Paul Van Schoor (l.) en Jan De Coninck dragen nog altijd de gevolgen mee van die ene traumatische nacht in Roemenië.

'Danny keek me recht in de ogen toen hij een kogel in het hoofd kreeg. Hij was op slag dood'

Paul Van Schoor, cameraman

Stond de camera aan?

Paul: 'Ik had hem meteen op *color bars* en record gezet. Ik kon alleen geluid opnemen. Het was donker en we hadden geen lichtgevoelige camera. Toen ze ons onder vuur bleven nemen, zijn we deels onder de auto gaan liggen. De camera stond naast mij te draaien, en Danny is door de auto van de linker- naar de rechterkant gekropen. Daar hurkte hij naast de camera, met zijn gezicht naar de micro en mij

gekeerd. Toen hij iets begon in te spreken, werd hij rechts in het hoofd door een dumdkogel geraakt. Hij was op slag dood. Hij zat op minder dan een halve meter naast me en keek me recht in de ogen toen het gebeurde.'

Wat hebben jullie dan gedaan?

Jan: 'Gewacht. Een uur of zes, in de vrieskou, onbeweeglijk, plat op de grond, met mijn gezicht op de straatstenen. Ik heb er zelfs een vrieswonde aan overgehouden.'

Paul: 'Het vroor die nacht en mijn bebloede kleren kleefden aan mijn lichaam. Dat was verschrikkelijk.'

Jan: 'Ze bleven ook regelmatig schieten, met lichtkogels. Daardoor zagen we duidelijk dat ze op ons mikten, zowel vanuit de militaire academie als vanuit het ministerie. Achteraf heb ik gemerkt dat mijn blouson doorboord was, waarschijnlijk door een afketsende kogel.'

Waarom denk als je daar zo ligt?

Paul: 'Je neemt afscheid van het leven en je berust daarin, ik toch. Je denkt: hier stopt het.'

Jan: 'Berusten, ik weet het zo nog niet. Je ligt daar machteloos, in shock.

Opstaan en wegsurten heeft geen zin en je weet dat je ieder ogenblik kan sterven. Ik lag alleen aan de linkerkant van de auto en had in het donker een beetje zicht op dat plein. Plots zag ik twee mannen afkomen. Ik hield me dood. Ze schopten me tussen de ribben om te controleren of ik nog leefde. Tussen twee salvo's in was het muisstil. Opeens hoorde ik geronk en zag dat de loop van een tank in onze richting draaide. Ik dacht dat die op onze auto ging schieten. Dan zou de benzinetank ontploft zijn en was het afgelopen.'

Paul: 'Maar plots passeerde een ander voertuig van het leger en reed die tank ook weg.'

Hoe zijn jullie uiteindelijk ontsnapt?

Paul: 'Het werd licht, en ik zag in de verte mensen lopen en hoorde trams. Toen ben ik met Jan beginnen te praten en die heeft het lef (*nadrukkig*) gehad – en dat is onze redding geweest – om terug achter het stuur te kruipen en die auto te starten.'

Jan: 'Probéren te starten, want die wagen had daar uren stilgestaan met parkeerlichten aan. Maar ik kreeg hem op gang en kon hem losmaken van de rails omdat die zonder passagiers minder woog.'

Paul: 'Ik wist met zekerheid dat Danny dood was en we hebben hem daar achtergelaten. Mijn camera kon mij op dat moment gestolen worden, die heb ik laten staan. De cassette heb ik er ook niet uitgehaald. Je denkt alleen aan overleven. Als je zo lang bijna onbeweeglijk op de koude grond gelegen hebt, kun je niet meer helder denken. Dat Jan de tegenwoordigheid van geest heeft gehad om achter het stuur te kruipen, is opmerkelijk en heldhaftig. We zijn in de auto gekropen en dan heeft Jan plankgas gegeven.'

Jan: 'We moesten weer via het checkpoint waar we laatst waren geweest. Die mannen herkenden ons, ze waren heel behulpzaam.'

Paul: 'Zij zijn Danny gaan zoeken. Wat mij blijft achtervolgen, is dat wij daar niet gestopt zijn en zelf geprobeerd hebben om Danny's lichaam op te halen. Wij hebben daar zelfs niet bij stilgestaan, dat is de 'fout' die we gemaakt hebben. Wij waren helemaal

van slag en verlamd door angst. Daar heb ik echt veel spijt van. In het begin knaagde dat enorm, nu kan ik dat enigszins plaatsen. We waren niet voorbereid op een oorlog. Ze hebben ons daarin gesmeten, groen, naïef, en zeer jong. Het enige waar wij aan dachten toen we uit Boekarest wegvluchtten, was: 60 kilometer rijden en we zijn aan de Bulgaarse grens. Erwin (*Van Der Stappen, freelance-cameraman die destijds voor de Turkse tv werkte, red.*) heeft Danny de volgende dag in het mortuarium gevonden.'

Jan: 'Wij zijn verwaasd teruggereden naar Roese met een Passat vol kogelgaten en kapotte ruiten. We hebben die auto daar achtergelaten en een taxi naar Sofia genomen, na een telefoongesprek met productiehuis Videohouse.'

Hoe reageerden ze op dat tragische nieuws?

Paul: 'Tja, ze schrokken natuurlijk. Met VTM hebben we niet gebeld.'

Jan: 'In Sofia zijn Luc Beaucourt, de urgentiearts, en Ivo Vandenbroeck van Videohouse ons met een vliegtuigje van de VAB komen halen. De toenmalige bazen van Videohouse hebben ons in Melsbroek afgehaald en naar huis gebracht.'

Hebben die onderweg iets significant gezegd?

Jan: 'Dat we in shocktoestand waren en we twee weken rust móesten nemen, als zelfstandigen nota bene. Verder niks.'

Heeft VTM of Videohouse voor psychologische opvang gezorgd? Heeft een arts jullie onderzocht?

Jan: 'Er was helemaal niks. Niemand heeft ons opgevangen of onderzocht. Alleen Ludo Maes (*oprichter van Videohouse, red.*) was een echte steun in die moeilijke periode. We zijn ook met hem en zijn vrouw naar de begrafenis gereden.'

Paul: 'Gaby Feyaerts van het VTM-nieuws heeft ons menselijk goed ontvangen. En daar stopte het. *Merci hé jongen, je moet er niet mee in zitten, het komt wel goed.* Of zoals mijn oom daarna zei: *Als je dat overleeft, word je 100 jaar.*'

Jan: 'Bijna iedereen reageerde zo.

Nadien heeft VTM de journalisten die ze naar conflictzones stuurden wel een overlevingsopleiding laten volgen in het trainingscentrum voor commando's in Marche-les-Dames.'

Kun je zo'n trauma verwerken?

Jan: 'Ik had het 'geluk' dat ik aan de andere kant van de auto lag, ik heb niet gezien hoe ze Danny doodschoten. Ik heb wel alles gehoord... Ik heb nooit een psycholoog geraadpleegd, ik heb het grotendeels op mijn manier verwerkt. Soms heb ik nog last van PTSS (*posttraumatisch stressyndroom, red.*). Toen ik eens opnieuw op reportage was in Roemenië, hoorde ik 's nachts knallen. Ik durfde niet door het raam te kijken van de schrik. Ik dacht dat ze weer aan het schieten waren, terwijl het maar vuurwerk was.'

'Ik ben een paar keer teruggegaan naar Roemenië. Dat helpt om het te verwerken'

Jan De Coninck, toenmalig geluidsman

Paul: 'Vijf jaar na de feiten heb ik zelf een psycholoog opgezocht. Die heeft PTSS vastgesteld. Telkens als ik achter een Passat reed, begon ik het al warm te krijgen. Ik kon me soms niet meer concentreren, kreeg paniekaanvallen, hyperventileerde en had nachtmerries. Die nachtmerries heb ik nog altijd.'

Jan: 'Ik ben zelfs eens wakker geworden onder mijn bed, ik was in mijn droom gaan schuilen.'

Paul: 'Zoiets draag je mee tot je laatste adem. Je leert ermee leven, zoals met pijn.'

Jan: 'Je hebt ook geen keuze. Die beelden blijven haarscherp. Ik heb geen flashbacks meer, maar dat blijft door je

hoofd spoken, zeker rond de kerstperiode. Ik ben een paar keer teruggegaan naar Roemenië. Dat helpt om het te verwerken.'

Paul: 'Teruggegaan was voor mij ook een opluchting. Op klaarlichte dag begrijp je beter wat zich daar heeft afgespeeld. Verwerken is een groot woord, je kunt zoiets op de duur wel plaatsen, maar nooit helemaal verwerken. Ook daaraan moeten journalisten denken voor ze een gevaarlijke opdracht aannemen.'

Hebben jullie ooit nog in een oorlogsgebied gedraaid?

Jan en Paul: (*bijna tegelijk, nadrukkelijk*) 'Nooit.'

Jan: 'Ik weiger zulke opdrachten. Een tiental jaar geleden gingen we met de koning naar ex-Joegoslavië en toen ik daar in een kazerne moest draaien, werd ik heel nerveus. Zo'n posttraumatische reactie heeft een negatieve impact op je job.'

Paul: 'Ik heb na die nacht besloten

© Beiga

Beelden van toen: Paul en Jan aan het werk in Roemenië. Danny Huwé neemt één van zijn laatste interviews af. Paul (rechts) draagt nog de sporen van de schietpartij op zijn mouw.

nooit meer in een conflictgebied te werken en ik probeer het verleden los te laten, maar soms haalt het ons in.'

Jan: 'De geruchtenmolen blijft ook jaren draaien. Daar kon ik heel boos om worden. *Toch erg wat er met uw collega Danny Huwé gebeurd is. Amai, dat was ook niet verstandig om daar een interviewke of een stand-upke te doen met een spotje op de camera.* En dat weten ze dan 'uit goeie bron', van 'mensen die erbij waren'. Denken ze dat wij debiel zijn en daar staan te draaien terwijl ze op ons schieten?'

Hoe heeft dat de laatste 30 jaar jullie leven bepaald?

Paul: 'Dat bepaalt gewoon je hele leven, punt. Kerst vieren kan ik niet meer. Mijn vrouw Catherine weet het maar al te goed, die sleurt mij iedere keer weer door die dagen.'

Jan: 'Voor mij is het ook geen feestdag meer en ik ben in de kerstperiode niet beschikbaar. Werken gaat niet, dan komt alles weer boven.'

Hebben jullie er ooit aan gedacht om van beroep te veranderen?

Jan: 'Nee, maar dat heeft mijn beroep begrensd, omdat ik opdrachten weiger.'

Paul: 'Er mee kappen: nee. Nieuws draaien en reportages maken, dat was mijn droom en ook die van Jan. Dat was letterlijk van onze hobby ons werk maken. En dat geef je ook na tegenwoordig niet op.'

Hoe waardevol is die journalistiek voor jullie?

Paul: 'Vroeger was ze dat meer dan nu. Ik heb de indruk dat er vandaag minder kwalitatieve nieuwsjournalistiek te zien is op commerciële zenders. Dat ligt niet zozeer aan de journalisten, maar aan de budgetten.'

Jan: 'Er is ook meer tijdsdruk, iets uitpluizen gaat dus niet. Journalisten moeten met scoops komen, de eerste zijn. Scoren is de boodschap – maar dan wel liefst met een mooi gedraaide reportage.'

Paul: 'Een goede reportage moet een

nieuwswaardig verhaal in beeld brengen dat de kijker toelaat beter te begrijpen waarom iets gebeurt. We hebben ooit negen dagen in de gevangenis van Dendermonde doorgebracht voor een stuk van 25 minuten. Dat kan vandaag niet meer. Dat was de journalistiek waar ik van hield.'

Jan: 'Ja, een geloofwaardig, inhoudelijk sterk stuk maken, met woord en wederwoord, dat is fantastisch. Nu is het vaak een race tegen de klok en dat is voor de journalist noch voor de cameraman plezierig. Vroeger vormden we samen met een geluidsman een hecht team. De journalist briefte ons en dan overlegden we samen in de auto hoe we het onderwerp zouden aanpakken.'

Paul: 'Ze hebben ook steeds minder ploegen nodig. Op Europese toppen gaan journalisten nu live via hun smartphone met een autocue-app. Videojournalisten zijn goedkoper. Die gaan ook alleen naar conflictzones, dat is geen positieve ontwikkeling.'

Wat raad je journalisten aan die naar gevarenzones trekken?

Jan: 'Spijt komt altijd te laat. Daarom moet je hier de tijd nemen om uit te zoeken wat er op het terrein gebeurt en met een ervaren team naar die gebieden trekken. Die kunnen de risico's beter inschatten en brengen hun collega's niet in gevaar. Op stap gaan met jonge gasten die zich willen bewijzen en blind zijn voor mogelijke hinderlagen, dat is echt niet aan te raden.'

Paul: 'Embedded heb je meer bescherming. In een burgeroorlog weet je nooit wie er tegenover je staat, nooit, en van dat gevaar moet een journalist zich bewust zijn.'

Is jullie rouwproces na dertig jaar afgesloten?

Paul: 'Nee, en excuses van de Roemeense overheid zouden na dertig jaar wel op hun plaats zijn. Dat het leger ons heeft willen vermoorden, is niet de schuld van de huidige regering, maar toch verwachten Jan en ik eindelijk eens officiële verontschuldiging, ook al brengen die Danny niet terug.'

VRT-REPORTERS STIJN VERCRUYSE EN VEERLE DE VOS VOLGDEN VEILIGHEIDSTRAINING

‘Mensenmassa’s kunnen gevaarlijker zijn dan een front oversteken’

Journalisten onvoorbereid oorlogsgebied insturen – zoals met Danny Huwé en zijn team gebeurde – is nu ondenkbaar. In München kunnen reporters een veiligheidsopleiding volgen, een Hostile Environment Safety Training. Voor 3.950 euro leren ervaren journalisten en Britse ex-militairen hoe je verslag uitbrengt in conflictgebieden. VRT-journalisten Stijn Vercruyse en Veerle De Vos volgden de opleiding.

SANDRA NOBEN

Stijn: ‘De training is bestemd voor journalisten, cameramensen en monteurs van openbare omroepen. Ze duurt vier dagen en bestaat uit theoretische en praktische onderdelen. Je leert er hoe je slangenbeten en kogelwonden verzorgt, maar ook hoe je een collega in leven kunt houden tot de hulpdiensten er zijn. De meest voorkomende ongevallen zijn trouwens auto-ongevallen.’

Veerle: ‘Mijn oefenpartner was een Duitse cameraman die meer dan 100 kilo woog. Die moest ik gewond uit een auto krijgen – geen sinecure.’ ‘Je volgt die opleiding met journalisten uit heel Europa, maar de praktijkoefeningen gebeurden met je eigen team. Wij waren er met vier collega’s van de VRT en leerden voor elkaar te zorgen als team. Elkaar beschermen, maar ook tegenhouden. Niet alle verhalen zijn het gevaar waard. Dat wordt goed aangeleerd. Naast de praktijkoefeningen moesten we tegen ’s avonds ook een stuk schrijven. En dan merk je toch dat bij veel journalisten het eergevoel speelt. Je moet je echt de vraag stellen: hoe ver wil ik gaan om een goed stuk af te leveren?’

Stijn: ‘Tijdens een bepaald opleidings-

onderdeel kon er plots iets anders gebeuren. In de theorieles weerklonken er dan bijvoorbeeld ineens schoten. Meteen moest je gepast kunnen reageren. De lessen worden gegeven door een team van journalisten die 20 à 30 jaar ervaring hebben in oorlogsgebied, door Britse ex-militairen of special forces.’

Veerle: ‘Ik heb er interessante zaken geleerd, vaak details die een groot verschil kunnen maken. Als je op een gevoelige plek aankomt, parkeer je auto dan meteen in de juiste rijrichting, zodat je je snel uit de voeten kan maken.’

Stijn: ‘En vergeet je auto niet te controleren voor je vertrekt! Je leert enkele basisbeginselen van de auto-mechanica. Ga er maar van uit dat je heel lang geen garagist zal tegenkomen.’ ‘De voorbereidingen zijn ook belangrijk. Welke EHBO-kit neem ik mee? En welke vest: één die alleen tegen messteken beschermt of ook tegen kogels? Je krijgt lessen in de ballistiek van pistolen en geweren. Je leert van hoe ver een kalasjnikov accuraat schiet, welke impact dat heeft en hoe je je daartegen beschermt. Je hebt de neiging om je achter het portier van

een auto te verschuilen, maar daar geraakt alles door. Achter het motorblok zit je veel veiliger. Het is trouwens een fabeltje dat een motor plots ontploft of vuur vat als erop wordt geschoten. Je leert ook hoe je een rugzak kunt pakken met het juiste materiaal om enkele dagen in de natuur te kunnen overleven.’

‘Sommige tips heb ik al toegepast. In Mali ging ik steeds langs of op het asfalt staan om te plassen. Met al die berrbommen moet je daar echt geen struiken gaan opzoeken. Je leert in de HEST-opleiding ook hoe je uit een mijnenveld geraakt als je daar per ongeluk in bent terechtgekomen. Voorts moet je onvoorspelbaar zijn en niet steeds dezelfde trajecten volgen. Op de weg naar Timboektoe rijd je

© Sandra Noben

© Sandra Nobben

'Ken je eigen grenzen, toom jezelf op tijd in en let op je collega's'

door een woestijn waar jihadistische groeperingen zitten: daar moet je tegen volle snelheid en via onvoorspelbare wegen door rijden.'

Veerle: 'Ook leerrijk zijn de digitale technieken. Hoe jij en je collega's met een telefoon elkaars route kunnen volgen en elkaar terugvinden in

slechtste soldaten. Meestal zijn die dronken. Ze zullen niet schieten om je te doden, maar eerder per ongeluk. Ik heb geleerd hoe ik kan zien of een kalasjnikov kan afgaan of niet. Ik heb zelfs al letterlijk gevraagd aan soldaten om hun wapen in een beschermde stand te zetten. Je kunt die mannen

gevaarlijke, afgelegen of dichtbevolkte gebieden. Vooraf goede afspraken maken is cruciaal: om hoe laat nemen we contact op met elkaar en op welke manier? Er werden ook tips gegeven specifiek gericht op vrouwen.'

Stijn: 'Je leert ook hoe checkpoints werken. Ieder leger plaatst daar zijn

ook gemakkelijk omkopen met sigaretten of benzine.'

Veerle: 'Ik ga niet zozeer naar oorlogsgebied, wel naar plekken als Hongkong of Bangkok, waar onrust heerst. Ik heb geleerd om in te schatten in welke mensenmassa ik mij begeef en hoe ik er weer uitgeraak. Je ontwikkelt een soort radar.'

Stijn: 'Ik maakte dat mee in Parijs met de gele hesjes. Mensenmassa's kunnen gevaarlijker zijn dan een front oversteken.'

Veerle: 'Ja, die zijn onvoorspelbaar, en onvoorspelbaarheid is het gevaarlijkste. Geen enkel stuk is het waard om ervoor neergeschoten te worden. Die les heb ik geleerd. Ken je eigen grenzen, toom jezelf op tijd in en let op je collega's.'

'Zorg dat je over voetbal kunt praten'

10 TIPS VAN STIJN VERCRUYSE

- Voorbereiding is alles. Maak vóór je vertrek een assessment van alle risico's in het gebied waar je naartoe gaat. Ken ook de cultuur. Je kunt iemand beledigen met een handdruk.
- Lower the profile: straal zelfvertrouwen uit, ga op in je omgeving. Draag geen dure spullen, geen camouflagekledij, geen toeristenoutfit.
- Verdeel je cash geld over verschillende plaatsen op je lichaam.
- Steek wat geld weg op een gemakkelijk bereikbare plek (je broekzak) om onmiddellijk af te geven mocht je overvallen worden.
- Schaaf je kennis over voetbal bij. Sport is een internationale taal en zeer vaak een ijsbreker.
- Houd er rekening mee dat je dagenlang moet overleven: overdrijf met het pakken van snacks en water, medicatie, draagbare batterijlader.
- Telefoon niet op straat in steden of drukke plaatsen die je niet kent, je maakt jezelf tot een aantrekkelijk doelwit.
- Bij rellen en betogingen: laat je collega's niet alleen. Denk eraan dat je cameraman tunnelzicht heeft en dus niet ziet wat rondom hem gebeurt.
- Ga niet in discussie aan checkpoints, draag geen zonnebril, laat je raam naar beneden, laat een lichtje branden in de auto.
- Vergeet nooit duct tape. Nooit.

MELDPUNT AGRESSIE TEGEN JOURNALISTEN

Al tiental klachten in half jaar tijd

Het VVJ-Meldpunt Agressie tegen Journalisten registreerde sinds zijn lancering een half jaar geleden een tiental incidenten. Die gaan van verbaal geweld tot zware fysieke agressie. Niet alle meldingen zijn even zwaarwichtig, maar steeds gaat het om incidenten die de normale omgangsvormen met journalisten overschrijden.

Een overzicht.

POL DELTOUR

PROCES TEGEN HELLS ANGELS IN LEUVEN (juni 2019)

Een verslaggever van *Het Nieuwsblad* en een collega van *Het Laatste Nieuws* krijgen het hard te verduren met enkele Hells Angels die voor de rechtbank in Leuven moeten verschijnen wegens drugscriminaliteit. Op het ogenblik dat de journalisten beelden willen maken, worden ze door bendeleden fors afgedreigd.

CONCERTNEWS.BE: LASTER EN CENSUUR (maart 2019)

De onafhankelijke cultuursite Concertnews.be meldt dat ze het slachtoffer is van laster en *blacklisting* vanwege een platenfirma. Ook in een boek worden de site en zijn beheerder unfair bejegend. De VVJ maakte de klachten over aan de platenmaatschappij en de uitgever.

NIEUW RECHTS VERGRIJPT ZICH AAN PANO EN ANDERE KRITISCHE WAARNEMERS (juni 2019)

In juni brengt de VRT verslag uit van bedreigingen en intimidatie vanwege de ultrarechtse organisatie Schild & Vrienden en verwanten. Vaak gebruikte technieken daarbij zijn het hacken van persoonlijke accounts, *doxing* (het openbaar maken van persoonlijke gegevens) en *raiden* (via gecoördineerde actie iemands reputatie ondermijnen).

Eén van de doelwitten is Tim Verheyden, maker van een *Pano*-reportage over Schild & Vrienden in september 2018. Verheyden meldt dat hij sinds die uitzending regelmatig wordt uitgescholden en bedreigd. 'Dat gaat van de obligate 'linkse rat' tot mensen die met een baseballbat tegen mijn hoofd willen slaan of me dood wensen.'

KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS PEST WETSTRAATVERSLAGGEVERS (maart 2019)

De vier grote omroepen van het land klagen de wijze aan waarop ze in de Kamer van Volksvertegenwoordigers soms worden behandeld. Hun werk wordt door volksvertegenwoordigers en Kamerpersoneel meer dan eens onnodig moeilijk of onmogelijk gemaakt. Extra pijnlijk is dat oud-Kamervoorzitter en ex-VRT-journalist Siegfried Bracke zelf geen graten ziet in de praktijken. De Wetstraatjournalisten hebben de zaak voor verder gesprek bij de Kamer aangekaart.

BEERSCHOTSUPPORTERS SCHELDEN VERSLAGGEVER UIT (maart 2019)

Na een verloren match van hun club gaan voetbalsupporters van Beerschot zich te buiten aan verbale agressie tegenover een sportverslaggever. De teleurstelling was begrijpelijk, aldus de journalist, de uitlatingen aan zijn adres niet.

BELGA-DRONE ONDER VUUR IN HOEI (april 2019)

Tijdens de Waalse Pijl op 24 april wordt een drone van persagentschap Belga onder vuur genomen. Het toestel vloog over de muur van Hoei, één van de hellingen in de wielertoers. Een buurtbewoner heeft het daar moeilijk mee en schiet met een vuurwapen op de drone.

REGIOREPORTER ARBEIDSONGESCHIKT GESLAGEN (augustus 2019)

Een verslaggever van *Het Nieuwsblad* maakt in de zomer beelden van een fikse brand in Merchtem, die een loods met honderd dieren treft. De landbouwer valt de journalist aan en vernielt zijn fototoestel. De journalist is enige tijd arbeidsongeschikt. Hij dient een klacht in bij de politie.

WORD JE ALS JOURNALIST BELEDIGD OF
BELASTERD? WORD JE GEÏNTIMIDEERD OF GESTALKT?
WORD JE GEDUWD, BETAST, BESPOGEN OF GESLAGEN?

MELD JE WEDERVAREN BIJ
HET MELDPUNT AGRESSIE TEGEN
JOURNALISTEN VAN DE VVJ

INFO@JOURNALIST.BE - 02 777 08 40

POLITIE DWINGT CAMERAMAN TOT HET WISSEN VAN BEELDEN (juli 2019)

Een cameraman van de Oost-Vlaamse omroep AVS maakt beelden van een ongeval met respect voor de perimeter die de politie afbakende. Toch dwingt een agent de journalist deze beelden te wissen. De politie heeft echter niet het recht om dit te doen - iets wat de politionele hiërarchie nadien op verzoek van de VVJ ook erkent.

O GEO FUND DIEN KLACHT IN TEGEN APACHE (maart 2019)

Het Luikse pensioenfonds Ogeo Fund vordert 500.000 euro van Apache en Le Vif, na nieuwe onthullingen over Antwerpse vastgoedmalversaties. De claim volgt kort nadat een eerdere vordering tegen de betrokken onderzoeksjournalisten ongegrond werd verklaard. Volgens de journalisten is er duidelijk sprake van intimidatie. Intussen is de nieuwe klacht wel een stille dood gestorven.

DE 'ARROGANTIE' VAN POLITIEKE WOORDVOERDERS (maart 2019)

Een VRT-journalist klaagt - mee in naam van vele collega's - de negatieve houding aan waarmee politieke woordvoerders journalisten bejegenen. Dat gaat dan om het compleet negeren van reporters, het verspreiden van nietszeggende communicatie, of zelfs het afdreigen van een journalist wanneer die iets naar buiten wil brengen dat de politicus in een slecht daglicht kan plaatsen. Die 'arrogantie van de macht' is even goed een vorm van agressie, vinden de journalisten. En dus zou het goed zijn dat de VVJ die zaken meer in kaart brengt en man en paard noemt.

Onveilige journalisten: internationale goodwill botst op nationale weerstanden

Onder druk van journalistenbonden wereldwijd hebben onder meer de VN en de Raad van Europa de (on-)veiligheid van journalisten op de agenda gezet. Maar de apathie en onwil van nationale overheden blijven een struikelblok. **POL DELTOUR**

Om de vier à vijf dagen wordt wereldwijd een journalist vermoord wegens de uitoefening van zijn of haar vak. Even erg is dat vier op de vijf moorden onbestraft blijven. En dan gaat het nog niet over de vele duizenden journalisten die worden gefolterd, mishandeld, onterecht vervolgd en bedreigd, om te beletten dat ze vrijuit hun publiek informeren over wat er in de wereld gebeurt.

Op internationaal vlak kan er niet van een gebrek aan aandacht voor het probleem worden gwaagd. De Verenigde Naties (en meer bepaald de UNESCO), de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), de Raad van Europa (RvE) en ook de Europese Unie (EU) lanceerden de voorbije decennia allerlei acties om het geweld tegen journalisten en de straffeloosheid daarvan in te dijken.

De VN keurde in 2012 een *Actieplan voor de veiligheid van journalisten* goed, met veel aandacht voor sensibilisering. Zo is 2 november uitgeroepen tot *werelddag tegen de straffeloosheid voor misdaden tegen journalisten*, nadat eerder al 3 mei tot *internationale dag van de persvrijheid* was verklaard. Jaarlijks reikt de VN ook een persprijs uit aan een journalist die in moeilijke omstandigheden toch groots werk verricht. Het VN-Actieplan omvat verder vormingsprojecten in extreem onveilige landen, zoals Irak, Afghanistan, Pakistan, Mexico en Servië. Onlangs nog lanceerde UNESCO een online *Observatorium van vermoorde journalisten*. De teller staat momenteel op 1.358, te rekenen vanaf 1993. De databank geeft ook informatie over de stand van de gerechtelijke afhandeling van elke moord. In 89 procent van de gevallen blijven de daders ongestraft.

NGO'S

De Raad voor Europa beheert op zijn beurt een *Platform voor de bescherming van journalisten*, waarop sinds 2015 incidenten kunnen worden gemeld die vervolgens worden gemonitord. Voor 2018 bijvoorbeeld werden 140 zware inbreuken op journalistieke vrijheden genoteerd. Nationale overheden krijgen vervolgens de gelegenheid hierop in te spelen, maar dat gebeurt slechts in een derde van de gevallen. Specifiek België reageert wel adequaat op de (weinig) 'alerts' aan zijn adres.

Een tiental internationale ngo's volgt de problematiek op de voet, en zet druk op overheden om de veiligheid van journalisten te waarborgen. De bekendste zijn de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) met zijn Europese deelunie EFJ, Reporters without Borders (oorspronkelijk RSF) en het European Centre for Press & Media Freedom.

Op dit ogenblik lobbyt de IFJ (waar de VVJ/AVBB deel van uitmaakt) bij de VN voor een nieuwe conventie die de bestaande veiligheidsresoluties met betrekking tot journalistiek bundelt én meer gewicht geeft. Dat laatste zou gebeuren door de oprichting van een onafhankelijk controlecomité met bindende onderzoeksmogelijkheden ten aanzien van de lidstaten. Nu België een zetel bekleedt in de VN-Veiligheidsraad, kan het dit project extra ondersteunen.

Het Laatste Nieuws installeert zich in Antwerpen

Na 27 jaar Kobbegem is *Het Laatste Nieuws* eind september verhuisd naar Antwerpen. De redactie nam er haar intrek in een gloednieuw gebouw aan het Mediaplein, vlak bij het Centraal Station. Met zicht op de skyline van Antwerpen werken hier nu 870 medewerkers aan *hln.be*, *Het Laatste Nieuws*, *De Morgen*, *Story*, *Dag Allemaal*, *Goed Gevoel*... In februari zal ook de redactie van VTM Nieuws van Vilvoorde naar Antwerpen verhuizen. De werken aan de tv-studio zijn volop aan de gang.

FOTO'S JAN AELBERTS/PHOTONEWS

**VRIJDAG
27 SEPTEMBER**

Laatste werkdag in Kobbegem. De verhuisdozen staan klaar, de flessen koud voor het 'afbraakfeestje'.

**ZATERDAG
28 SEPTEMBER**

Alle dozen worden naar de juiste verdieping gebracht.

ZONDAG 29 SEPTEMBER

De eindredactie van *Het Laatste Nieuws* begint op zondag al op haar nieuwe werkplek. De grootste verandering voor deze eindredacteuren is dat ze in Antwerpen niet langer een duo vormen met een lay-outer. De grafische afdeling zit immers op een andere verdieping.

Het nieuwe DPG-gebouw is 46 meter hoog en telt tien verdiepingen. Er zijn vier daktuinen die een levend eco-systeem vormen. Regenwater wordt door de tuinen opgevangen, vastgehouden, gezuiverd en gebufferd.

MAANDAG 30 SEPTEMBER

De andere werknemers werden op hun eerste werkdag getraakteerd op een uitgebreid ontbijt.

Redactievergadering met zicht op 't Stad: groot verschil met Kobbegem.

FEBRUARI

Begin 2020 komt ook de redactie van VTM Nieuws naar Antwerpen. Er wordt hard gewerkt om de tv-studio tijdig klaar te krijgen.

Zin om het nieuwe DPG-Mediagebouw in Antwerpen eens van binnen te zien? Kijk dan snel op de achtercover van dit blad.

Het laatste interview van Marc van Impe (1950–2019)

Op 31 augustus overleed Marc van Impe, amper 68.

Als journalist werkte hij voor een resem nieuwsmedia. De laatste twintig jaar maakte hij naam en faam in de medische journalistiek. Marc engageerde zich ook voor zijn freelancecollega's, eerst in de VVJ en daarna via het Instituut voor de Journalistiek. In de regel een gentleman, schuwde hij de confrontatie niet – ook niet wanneer dit zijn eigen job op de helling zette.

Had hij iets voelen aankomen? Kort voor zijn dood wilde Van Impe nog graag zijn ei kwijt over freelancen. Dat hij het eeuwige geklaag van collega's beu is. En dat er zoveel mooie kanten aan zijn. Het zou zijn allerlaatste interview worden.

‘Zoek het gat in de markt en maak je huiswerk’

68 is Marc van Impe geworden, en een halve eeuw verdiende hij zijn brood als freelance-journalist. Een fijne neus voor niches, sponsors en buitenlandse afnemers liet hem toe goede zaken te doen in de journalistiek.

MONICA MORITZ

Marc van Impe: ‘In 1970 solliciteerde ik bij *De Standaard*. Ook Mia Doornaert deed dat toen, in rode fluwelen hotpants. Haar sollicitatiegesprek duurde anderhalf uur, het mijne vijf minuten. *De recruiter* vroeg me hoe het kwam dat ik op mijn twintigste al een kind had. Toen ik toef dat ik was moeten trouwen, zei die: ‘U begrijpt dat zoiets bij een krant als de onze niet kan.’ Zes jaar later solliciteerde ik opnieuw bij *De Standaard*, en nu kwam ik terecht bij Lode Bostoen, die zei: ‘Ik zie dat u gescheiden bent. U begrijpt dat zoiets voor een krant als de onze onaanvaardbaar is.’ (*lacht*). Ziedaar de katholieke politieke correctheid van de jaren 70. Daarna heb ik wel voor bijna iedereen gewerkt.’

Ook voor politici. In 1982 verliet je de journalistiek om woordvoerder van premier Verhofstadt te worden.

‘De grootste vergissing van mijn leven! (*roept bijna*) Ik dacht dat ik Verhofstadt iets kon bijbrengen, ik was en bleef een vrijdenker, een journalist ook.’

Toch ben je niet vies van gesponsorde content.

‘Klopt, ik heb bladen gemaakt voor GB-Inno-BM, de Waalse regering... En met enkele Franstalige associés heb ik het tweetalige *De Huisarts* gelanceerd.

In 1983 ben ik de medische journalistiek ingerold. Ik werkte toen in Nederland voor *Vinger aan de pols* op de AVRO, en schreef daar met een Nederlandse journaliste een boekje over bevellingen in Nederland. Ook bij ons bleek er veel vraag naar bevattelijke stukken over gezondheidsproblemen, en dus heb ik dat thema toen ook aan *Le Soir* en *Flair* verkocht. Zo geraak je er, hé. Medische journalistiek was een gat in de markt. Ik zag toen in dat algemene journalistiek niet mijn ding was.’

Kun je kritisch blijven als je zo’n gesponsorde content schrijft?

‘Ik heb niet de minste moeite met het schrijven van gesponsorde content. Een grens te ver is het schrijven van reclameteksten, dat heb ik nooit gedaan. Wat is trouwens het verschil met journalisten die geld verdienen met het modereren van gesponsorde panelgesprekken? Ik zat onlangs in een panelgesprek gesponsord door een farmaceutisch bedrijf dat duidelijk zijn boodschap wilde doordrukken. Wie was daar moderator? Een journalist van de VRT-nieuwsdienst. Ik ben zelfs eens mee geweest naar een modeshow voor lingerie en wie presenteerde daar? Een collega van de openbare omroep. Ik haat dat soort hypocrisie.’

Heb je nog een officiële perskaart?

‘Zeker weten. Toen ik woordvoerder werd, heb ik mijn perskaart ingeleverd. Nadien heb ik veel moeite gehad om ze terug te krijgen. Kom zeg, een Hugo De Ridder schreef ’s morgens in de trein de speech die Tindemans ’s middags in het parlement zou voorlezen en waarover hij dan in de namiddag een stuk maakte voor de krant. Hallo! Dat diende dan wellicht ‘het algemeen belang’. Mijn hoofdkomen kwam altijd uit de journalistiek en niemand heeft me ooit kunnen betrappen op het schrijven van een leugen of een reclametekst.

Niemand. Ik heb ook nooit speeches geschreven voor politici.’

Voor de medische sector schrijven zal wel meer opbrengen dan voor de mainstream media.

‘Natuurlijk brengt medische content goed op. Of denk je dat ik elke ochtend net als de zon voor niks opkom? Dat belet me niet om kritische stukken over farmaceutische bedrijven te schrijven die de internationale pers halen. Er is geen enkele farmaceutische firma – en je mag ze allemaal bellen – die zal zeggen: ‘Van Impe eet uit onze hand’. Een journalist is toch iemand die in begrijpelijk taal de actualiteit kritisch toelicht en bijdraagt tot de opinievorming? Wie niet kritisch is, overleeft dit vak niet. En ik ben zéér kritisch.’

Vandaag schrijf je columns voor Medscape, een internationale site voor medische vakcommunicatie.

‘Na een ernstige ziekte in 2007 ben ik columns gaan schrijven voor *Mediplanet*, een publicatie van de Algemene Pharmaceutische Bond. De financier achter die website dulde echter geen kritiek op de apothekerswereld, dus knipten ze in mijn teksten zonder het mij te zeggen. Soms leek ik zelfs diametraal het tegenovergestelde te zeggen van wat er oorspronkelijk stond. Ik ben meteen opgestapt en heb een flinke schadevergoeding geëist én gekregen. Ondertussen had *Mediquality* mij gevraagd om voor hen die columns te schrijven. *Medscape* heeft *Mediquality* toen overgenomen en ik ben voor hen blijven schrijven. Ik wilde wel met pensioen gaan, maar hun prachtige voorstel kon ik niet laten liggen.’

Je medische stukken zijn niet toegankelijk voor het brede publiek.

‘Nee, maar de mainstream media nemen er wel akte van. Mijn stuk over

© James Arthur

'Ik zal zonder tegen te stribbelen meedrijven met de stroom en verdwijnen'

de commercie met vrouwelijke besnijdenissen is overgenomen door *De Tijd*, *Het Laatste Nieuws* en *Het Nieuwsblad*. Daarop hebben de Orde van Geneesheren en het RIZIV de zaak onderzocht. Met zulke publicaties ga ik trouwens in tegen mijn adverteerders. Maar voor mij is dat kritische altijd essentieel geweest.'

Je vindt ook dat freelancejournalisten te veel klagen over hun inkomsten?

'Journalisten zouden hun eigen competenties moeten analyseren, een marktonderzoek doen en vooraf berekenen wat ze willen verdienen. Ik heb in mijn leven twee financiële dieptepunten meegemaakt, telkens toen ik ging scheiden. Mijn inkomensmodel viel plots uiteen en ik moest vlug nieuwe inkomsten genereren. Die vond ik niet meteen in de buurt, en daarom ging ik mijn klanten zoeken in

Nederland, Denemarken en Finland. Vandaag werk ik ook voor Russen, Britten en Amerikanen. Als freelancer kun je echt goed je brood verdienen, alleen moet je over de prijs van een opdracht durven onderhandelen en je eigen tarief bepalen.'

Makkelijk gezegd, want in de praktijk dringen opdrachtgevers toch hun eigen tarief op?

'Dan moet je er niet voor werken en andere mogelijkheden aanboren. Zoek het gat in de markt! Ik reken mijn freelancewerk aan zoals een ramenwasser: die bepaalt zijn prijs per opdracht, niet per uur. Je moet je tarief berekenen op basis van je productieve uren en van wat je jaarlijks wilt verdienen. Dan zul je zien dat je bepaalde opdrachten beter kunt weigeren. De voorbije decennia heb ik tientallen collega's zich letterlijk arm zien werken. Onlangs zag ik een uitzending over de metalband Channel Zero. Die gasten waren ooit ongelooflijk populair maar zijn arm geëindigd. Wie zit er nu wel in een luxueus bureau? Hun toenmalige producer en manager.'

Vandaag staan beginnende freelancers voor andere uitdagingen: afgedwongen prijszettingen, te veel kandidaten die bereid zijn voor een prikje te werken...

'Toch is er werk genoeg, maar je moet er wel actief naar zoeken. In mijn branche zijn er maandelijks vacatures

die ik niet ingevuld krijg. Neem het fenomeen *health coach*, daar is nu iedereen mee bezig, ook de Europese wetgevers. Een Schotse collega vroeg me al of ik niemand ken die daarover kan berichten vanuit Brussel. Dat is een goudmijn. Ik ga zelf nog elke dag in Brussel een pint drinken met mensen van SANCO (*het Europees directoraat-generaal voor Volksgezondheid, nvdr.*) om te horen wat ze daar bespreken. Dat zijn mijn *resources*. Journalistiek, dat is werken. Maak godverdomme je huiswerk, zit niet te wachten tot er een mail binnenkomt van Belga. Dat is geen journalistiek, dat is reporterwerk. Kuifje is allang dood. Een journalist moet proactief werken.'

Wat steeds moeilijker wordt, gelet op de snelheid van online nieuws tegenwoordig.

'Of juist makkelijker. Via Facebook heb ik contact met freelancers in Bagdad, Damascus en Afrika, en als die wat hebben, reageer ik onmiddellijk. Zo heb ik over de uitbreiding van de ebola-epidemie in Congo meteen een stukje kunnen brengen.'

Je verwijst veel en graag naar eigen verwezenlijkingen, maar wat heeft de nieuwe generatie journalisten daar nu echt aan?

'Wel, dat ook die nieuwe generatie haar huiswerk moet maken. Als je een koers wil winnen, moet je je goed voorbereiden. Journalistiek heeft ook een zakelijke kant. Als je daar geen rekening mee houdt, ga je nooit geld verdienen. Ik heb ook tegenslagen gekend. Maar ik heb vooral hard gewerkt. Mee daardoor zijn mijn twee eerste relaties naar de knoppen gegaan, journalistiek is nu eenmaal een maitresse die verschrikkelijk veel aandacht eist. Gelukkig beleef ik nu een plezante tijd. Mijn vrouw zegt altijd: 'Jij zou de gelukkigste mens ter wereld kunnen zijn, je doet wat je wil, je verdient goed de kost, je wordt gerespecteerd en je bent je eigen baas.'

Is dat iets voor op je grafsteen: 'De gelukkigste mens ter wereld'?

'Geen grafsteen! Dat ze me hier maar in het kanaal van Vilvoorde verstrooien en ik zal voor een keer zonder tegen te stribbelen meedrijven met de stroom en verdwijnen.' (*lacht*)

OPEN DE POORT!

De jaarlijkse VVOJ-conferentie onderzoeksjournalistiek is een evenement dat geen enkele ambitieuze journalist mag missen! Gedurende twee dagen krijg je in ca. 40 sessies een enorme hoeveelheid kennis, vaardigheden, verhaaldeëën en tips en trics aangeboden van kanjers van onderzoeksjournalisten die hun expertise in de praktijk ruimschoots hebben bewezen.

»» HIGHLIGHTS:

Fouad Youcefi, voorzitter van de Zweedse vereniging van onderzoeksjournalisten *Föreningen Grävande Journalister*, is een van de keynote speakers tijdens plenaire opening van het conferentieprogramma. Fouad werkt als onderzoeksjournalist bij de Zweedse publieke televisie, is trainer en weet veel van de Zweedse openbaarheidswetgeving. In zijn verhaal gaat hij in op de veel geprezen Zweedse Wob en zal vertellen hoe het komt dat deze openbaarheidswet, net als in andere Scandinavische landen, langzaam maar zeker wordt uitgehoud.

Lars Bové (*De Tijd*) schrijft dit jaar het VVOJ-essay over de relatie journalist en overheid. Tijdens de plenaire opening van het conferentieprogramma belicht hij de hoofdlijnen. Voor discussie over zijn werk is alle gelegenheid in de vervolgsessie in het themaspoor. Uiteraard krijgen alle conferentiebezoekers een exemplaar van het essay mee naar huis.

Huib Modderkolk (*de Volkskrant*) is de auteur van 'Het is oorlog maar niemand die het ziet', een boek over de AIVD. Hoe doe je dat, schrijven over de geheime dienst? En hoe kwam het dat hij nog voor publicatie voor de rechter moest verschijnen? Een sessie over geschrapte passages en verantwoord omgaan met je bron in het programmaspoor Topwerk.

TIP: Word VVOJ-lid, dan krijg je een fikse korting op de toegangsprijs en steun je tegelijkertijd de VVOJ en alle vrijwilligers die hard werken om van de jaarlijkse conferentie een succes te maken.

»» **VVJ-leden krijgen € 25 korting!**

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

»» **Meer informatie: conferentie.vvoj.org**

VVOJ Conferentie Onderzoekjournalistiek 2019
22 & 23 november - Tilburg

Wat betekent de brexit voor Britse correspondenten?

De kans bestaat nog altijd dat het Verenigd Koninkrijk op 31 oktober zonder akkoord uit de Europese Unie tuimelt. Wat betekent dat voor de Britse correspondenten die vanuit Brussel verslag over de Europese instellingen uitbrengen? Wij vroegen het aan twee journalisten.

LINDA A. THOMPSON

'Zal ik even vlot worden ingehuurd?'

Paula Dear, National Union of Journalists

Voor freelancejournalisten die vanuit Brussel werken, is het nog koffiedik kijken, zegt Paula Dear, secretaris van de Brusselse afdeling van de National Union of Journalists, de Britse journalistenvakbond. In plaats van één werkgever heeft ze verschillende opdrachtgevers en ze vraagt zich af die media-bedrijven haar na een *no-deal brexit* nog even snel zullen inschakelen voor snelle klussen.

'Onlangs had ik bijvoorbeeld een opdracht waarbij ik werd ingehuurd door een consultancybedrijf in Wenen om verslag uit te brengen over een bijeenkomst van de Europese Commissie in Parijs. Plots vroeg ik me af: zouden ze mij ook hebben ingeschakeld als ik geen EU-onderdaan was? Ze zouden kunnen denken dat het makkelijker is om iemand van binnen de EU te kiezen, zeker voor zo'n ad-hocopdrachten.'

Dear verhuisde drie jaar geleden van het Verenigd Koninkrijk naar Brussel, net voor het historische referendum plaatsvond. 'Ik weet niet of het nog makkelijk voor mij zal zijn om hier een beroepskaart te bemachtigen als ik hier geen werkgever heb die voor mij kan instaan of mij kan sponsoren', zegt ze. Tegelijkertijd geeft ze toe dat ze tijd noch energie heeft willen besteden aan het krijgen van een antwoord, precies omdat de brexitplannen om de haverklap lijken te veranderen - brexit, geen brexit, een tweede referendum, een deal, geen deal. 'Ik ga het gevecht met de Belgische bureaucratie niet aangaan om antwoorden te krijgen op iets wat nog kan veranderen (*lacht*). Dat is misschien lui van mij, maar eens duidelijk is wat het nu zal worden, schiet ik in actie.'

'Meer administratieve kopzorgen'

Hans De Bruijn, Vereniging van de Internationale Pers (API)

Volgens Hans De Bruijn, secretaris-generaal van de Vereniging van de Internationale Pers (API), zou een brexit zonder akkoord Britse journalisten vooral met meer administratieve kopzorgen opzadelen. Omdat het VK ook niet tot de Schengenzone behoort, zullen Britse correspondenten in België net zoals hun collega's uit bijvoorbeeld de VS, Zuid-Afrika of China een arbeids- en verblijfsvergunning moeten aanvragen via hun werkgever en die op regelmatige tijdstippen hernieuwen. Hans De Bruijn: 'Dat is een kwestie van een aantal formulieren invullen en dat zal verder geen problemen opleveren, want zij zullen die vergunning altijd krijgen. Voor hun werk zelf maakt dit niets uit. Met hun persaccreditaties blijven ze immers toegang hebben tot dezelfde informatiebronnen en persfaciliteiten.'

BELGISCHE NATIONALITEIT

API verzamelt geen cijfers over het aantal journalisten dat heeft besloten om de Belgische nationaliteit aan te vragen door het mogelijke vertrek van het VK uit de EU. 'Er zijn er een aantal die dat doen, maar dat heeft minder te maken met het journalistieke werk en meer met dat zij gewoon liever EU-burger zijn dan burger van Groot-Brittannië na een brexit', vertelt De Bruijn. Ook een mentaliteitswijziging van EU-journalisten tegenover Britse journalisten verwacht hij niet. 'Wij gaan als correspondenten hier in Brussel allemaal heel collegiaal met elkaar om en het maakt daarbij eigenlijk niet uit waar iemand vandaan komt. Dus ik denk niet dat na een brexit, ik, een Nederlander, of een Franse of Duitse journalist anders tegen onze Britse collega's zullen aankijken.'

© iStock

Openbaarheid van bestuur

ONVERMOEDE MOGELIJKHEDEN
VOOR JOURNALISTEN

Politieke verantwoordelijken en openbare besturen communiceren wel richting pers en publiek, maar niet altijd alles. Nochtans is het vaak relevante informatie die verdoken blijft. Waar is die informatie te vinden, en hoe kunnen we er als journalist aan geraken?

Donderdag
7/11/2019
10u-13u

Donderdag
21/11/2019
10u-13u

Wat kan nog worden gezegd of gepubliceerd, en waar liggen de grenzen? Is er nog een verschil tussen een blogger, een influencer en een journalist? Op welke manieren kan een journalist worden aangepakt voor een fout bericht of schending van de privacy?

Aangeklaagd

JOUW BEROEPSAANSPRAKELIJKHEID
ALS JOURNALIST

Alle journalisten die als loontrekkende of zelfstandige werken voor een Vlaamse persuitgever zijn welkom.

Inschrijven: tot 4 november voor 'Openbaarheid van bestuur' en tot 18 november voor 'Aangeklaagd' op info@journalist.be

VVJ, Zennestraat 21,
1000 Brussel

Gratis toegang

Lichte lunch
inbegrepen

Verantwoordelijken: Pol Deltour & Charlotte Michils (VVJ)

ZES MAANDEN NA DE OPRICHTING VAN ONDERZOEKSTEAM **FACTCHECK.VLAANDEREN**

GOED NIEUWS: er is weinig fake news in Vlaanderen

25 april 2019: de eerste factcheckers komen aan in het stadslabo vlak bij het station van Antwerpen-Berchem, waar ze desinformatie op websites en sociale media zullen 'debunken'. Een half jaar later: wat heeft Factcheck.Vlaanderen opgeleverd?

RIA GORIS

'Er zijn veel risico's bij het ontcrachten van fake news, dit is een experiment dat we met moed moeten aangaan.' Aan het woord is VRT-specialist sociale media Amra Dorjbayar. Samen met de ervaren allround journalist Frans Steenhoudt superviseert hij het team gedreven jonge factcheckers uit de journalistiekopleidingen van de Erasmushogeschool Brussel en de KU Leuven.

Met de hulp van artificiële intelligentie voerden zij het voorbije halfjaar 58 grondige factchecks uit. En ze reageerden op Facebook en Twitter ruim 300 keer op allerlei onzin en onwaarheden. Een stel stripfiguren, de Tooties, vormt hun spreekbuis. 'Hallo Danny', klinkt het dan, 'klik even op dit rapport, dan lees je de echte cijfers hierover.'

Veel gedeelde factchecks gingen over aangestoken branden, over de gevaren

van veganisme en over de vraag of Belgen nu echt hun job zouden verlaten als ze hun bedrijfswagen moeten missen. Politiek getinte content werd onder de loep genomen, maar ook items over 'de warmste maand ooit' en 'wie wordt er beter van de stickerverkoop van het Rode Kruis?'. Factcheck.Vlaanderen tekende onder meer voor het clipje 'terrorist Notre Dame blijkt brandweerman', waarin duidelijk werd aangetoond wie de mysterieuze figuur op de brandende kathedraal werkelijk was. Het filmpje werd ruim 4.000 keer gedeeld op Facebook.

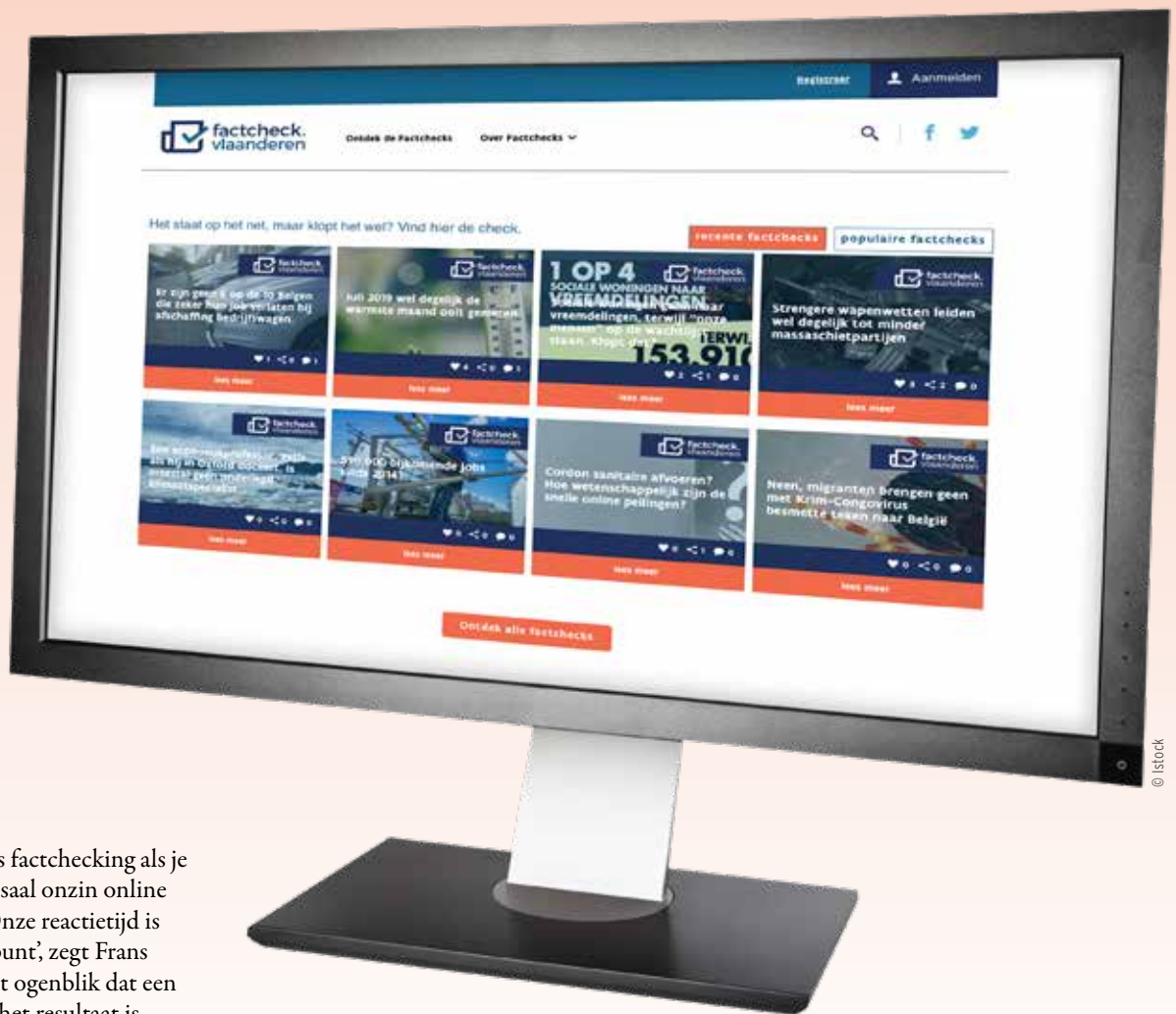
HOKJESDENKEN

Een hoop desinformatie werd dus rechtgezet. Echt fake news – puur verzonden items zoals we die kennen van trollenfabrieken in Macedonië of Rusland – blijkt op onze sociale media niet te circuleren. Een positieve bevinding dus van dit factchecklabo: er is minder nepnieuws in Vlaanderen dan gevreesd.

Toch bleek niet iedereen opgezet met

de inspanningen van de factcheckers om desinformatie tegen te gaan. Na enkele weken verschenen afbeeldingen van enkele redactieleden op Twitter met een rode stempel 'LINKS' op. Arnaud De Decker, politiek wetenschapper en gediplomeerd journalist, was één van hen. 'Dit had ik niet verwacht', zegt hij. 'Wat wij doen heeft niets met links of rechts te maken. Die twitteraar had op mijn LinkedIn-profiel gewoon gezien dat ik diverse reportages voor MO* heb gemaakt. Maar zo te zien heeft die man dat werk niet eens gelezen, want specifiek links kun je het niet noemen. Vreemd toch dat iemand die zo'n kritiek uit op factchecking, zelf zijn informatie niet controleert.'

Overigens: geen enkele van de gepubliceerde factchecks moest worden herroepen. De focus lag dan ook systematisch op facts en figures, op de wetenschappelijke evidentie. Arnaud De Decker kijkt bijgevolg tevreden terug op zijn maanden bij Factcheck.Vlaanderen. 'We kregen veel autonomie in de keuze van de onderwerpen die we wilden checken, en we werden goed opgevolgd door Frans Steenhoudt en Amra Dorjbayar. Wel vind ik het jammer dat onze factchecks weinig werden opgepikt door de klassieke media. Er moet duidelijk meer worden geïnvesteerd in dit project. Hoe dan ook heb ik nu beslist om me te verdiepen in onderzoeksjournalistiek.'

© Istock

Maar hoe efficiënt is factchecking als je ziet hoe snel en massaal onzin online wordt verspreid? 'Onze reactietijd is inderdaad een pijnpunt', zegt Frans Steenhoudt. 'Op het ogenblik dat een item is gecheckt en het resultaat is uitgeschreven, is het half al verdronken. We moeten dus sneller werken. Dit is een kleinschalig stadslabo, maar eigenlijk zijn hiervoor een grote redactie en specialisten nodig, bij wie we snel te rade kunnen gaan. Factcheckers kunnen niet van alle markten thuis zijn.'

Enkele wetenschappers boden in het voorbije halfjaar alvast hun medewerking aan. 'Het is een piste waar inderdaad muziek in zit', meent Michaël Opgenhaffen, hoofd van de masteropleiding Journalistiek van de KU Leuven en vanaf het eerste uur betrokken bij het factcheckplatform. 'Indien we de kracht van wetenschappelijke expertise kunnen koppelen aan de pen van factcheckers, hebben we een sterk instrument tegen desinformatie.'

VRT-ombudsman Tim Pauwels, ook één van de drijvende krachten van Factcheck.Vlaanderen, wijst op het belang van sociale media bij het snel *debunkten*. 'Een grondige factcheck is één zaak, maar we zijn nog te veel uitsluitend journalistiek bezig. Onze zichtbaarheid op sociale media moet verder omhoog.'

'Onze reactietijd is een pijnpunt. Op het ogenblik dat een item is gecheckt en uitgeschreven, is het half al verdronken'

ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE

Intussen zit ook nog volop beweging in de artificiële-intelligentietool waarmee onzin, controversale en halve waarheden op het web worden getraceerd. Guy De Pauw van Textgain, het AI-bedrijf dat Factcheck.Vlaanderen coördineerde: 'Voor ons begint het nu pas. We hebben tijdens de projectfase geregistreerd hoe de factcheckers zijn omgegaan met de data die we aanleverden. Op basis hiervan hebben we met behulp van machine-learningtechnieken de tool een pak slimmer gemaakt. We moeten nu onze inspanningen wel

kunnen voortzetten om er de vruchten van te plukken.'

Factcheck.Vlaanderen werd gelanceerd met financiële middelen van het Vlaams Journalistiek Fonds. Nu zoekt het labo naar een duurzame huisvesting en partners die willen investeren.

MEER INFO

<https://factcheck.vlaanderen>

Ria Goris is lector journalistiek aan de Erasmushogeschool Brussel en zetelt in Factcheck.Vlaanderen

‘De polarisering van de samenleving geeft ons extra werk’

TIM PAUWELS EN KARIN DE RUYTER,
OMBUDSMAN/VROUW BIJ DE VRT EN *DE STANDAARD*

Van feitelijke fouten tot verregaande vooringenomenheid: ze gaan alle richtingen uit, de klachten die Karin De Ruyter en Tim Pauwels dagelijks te verwerken krijgen over vermeende fouten van hun collega's op de redactie. Tim is sinds 2017 ombudsman bij de VRT-nieuwsdienst, Karin begon in januari dit jaar als ombudsvrouw bij *De Standaard*. 'Fouten rechtzetten is makkelijk, maar op klachten over partijdigheid is het veel moeilijker reageren. Vaak leidt dat tot zinloze discussies.'

POL DELTOUR, CHARLOTTE MICHILS & INGE STIERS

Een mooie zomerdag loopt ten einde, het VRT-journaal brengt een reportage over de drukte aan de kust. Daarin komt ook een dame met een hoofd-doek aan het woord. Prompt valt er een klacht in de mailbox van Tim Pauwels: 'Het kan toch niet dat jullie zo iemand interviewen!'

Journalisten hebben vandaag meer dan ooit een olifantenvel nodig. Altijd is wel iemand het met hun werkwijze niet eens. Gelukkig is er dan de ombudsman/vrouw. Hij/zij vangt die klachten op en dient de misnoegden beleefd van antwoord. Tegelijk probeert zo'n ombudspersoon voor de klagers een soort van ambassadeur te zijn bij de redactie. 'Zo'n twintig procent van de klachten die ik krijg, beoordeel ik als gegronnd', zegt Tim Pauwels (48) 'Veel van de opmerkingen hebben te maken met de polarisering in de maatschappij en die gaat vandaag ver. Vandaar dat de VRT ook zoveel klachten krijgt over

partijdigheid en gebrek aan – wat dan heet – objectiviteit.'

Ook Karin De Ruyter (61) krijgt nogal eens te horen dat *De Standaard* vooringenomen, en dan vooral 'te links' zou zijn. Karin was chef Buitenland bij de krant vooraleer ze begin dit jaar als ombudsvrouw aan de slag ging. Elke week schrijft ze een column waarin ze de redactie een spiegel voorhoudt. 'Dat gebrek aan onpartijdigheid is ook bij mij één van de meest gehoorde klachten', zegt ze. 'Volgens sommigen – althans ter rechterzijde – is de krant te kritisch voor de N-VA. Maar evengoed krijgen we van mensen te horen dat ze de N-VA een te groot forum geeft.'

Tim: 'Ik krijg het allebei te horen, dat VRT NWS te links én te rechts is. Tijdens de verkiezingen waren die twee reacties zelfs mooi in evenwicht. Alleen krijg je aan een rechts publiek moeilijk uitgelegd dat er ook mensen zijn die

VRT NWS té rechts vinden, en omgekeerd.'

Hoe verklaren jullie dat grote aantal klachten over partijdigheid?

Karin: 'Het heeft veel met perceptie te maken. En ook met de verrechtsing van de maatschappij. Standpunten die vroeger heel centrum en gematigd waren, worden nu beschouwd als links. Opeens worden zelfs mensenrechtenverdragen en de conventies van Genève in vraag gesteld. Maar dat zijn dingen die wij altijd hebben verdedigd en die we ook zullen blijven verdedigen. Je moet dergelijke mails ook in perspectief zien. Het gaat niet om honderd mensen, hè.'

Tim: 'Het klopt dat nogal eens het meest gepolariseerde deel van de bevolking reageert. En meer dan eens is dat het resultaat van stemmingmakerij op sociale media. Voor die mensen is het belangrijk dat ze op de een of andere manier worden gehoord. Ze

'Voor de ene klager zijn we te links, voor de andere te rechts. Sowieso een zinloze discussie.'

'Van zodra klagers het gevoel hebben dat er naar hen geluisterd wordt, is het probleem al deels opgelost'

Karin De Ruyter

willen hun eigen argumenten ergens terugvinden, al is het maar in de vragen die bij een interview worden gesteld. Dan kunnen ze er ook beter tegen als de redactie iemand interviewt met wie ze het niet eens zijn. Ik zie die reacties

dan ook vooral als een aansporing om aan kritische journalistiek te blijven doen.'

Karin: 'De grote zwijgende meerderheid van de lezers zit trouwens wél op de lijn van de krant, hè. De verwijten over de vermeende linkse koers komen uit heel beperkte kring. Zelfs de verwoording van die mails is identiek. En als ik dan antwoord, reageren die mensen doorgaans ook nog eens stereotiep met 'Ik vind je argumenten toch niet overtuigend, hoor'. Dan weet je dat het geen zin heeft om verder te gaan, want dat zijn mensen die nooit van mening zullen veranderen.'

Welke klachten krijgt *De Standaard* nog?

Karin: 'Onze lezers blijken heel gevoelig voor woordgebruik. Ze voeren dan aan dat de keuze voor deze of gene term het artikel een bepaalde richting uit duwt. Dat wordt ervaren als framing. Ook de koppen zijn meer dan

eens aanleiding tot kritiek. Als iemand vindt dat een titel misleidend is, of te sensationeel, volgt ook snel het verwijt dat we alleen maar uit zijn op clickbait.'

Terecht?

Karin: 'Het gebeurt inderdaad dat men een quote uit het artikel haalt die niet de lading van het stuk dekt, maar wel de aandacht trekt. Als twee zinnen in een tekst over seks gaan, kan je er zeker van zijn dat je dat in de kop terugvindt.'

Hoeveel mails krijgen jullie gemiddeld?

Karin: 'Een dertigtal per week.'

Tim: 'Bij mij zijn het er iets meer. Vorig jaar kreeg ik er 4.776, maar daar zit alles in: vragen, meningen en felicitaties, want die krijgt de redactie ook. Echte klachten waren er 2.830. Dit jaar tot september zit ik al aan 4.527 contacten en 3.190 klachten. Opvallend is dat 77 procent van de

VRT-OMBUDSDIENST IN CIJFERS

	2018	2019 (tot september)
Aantal contacten	4.776	4.527
Aantal klachten	2.830	3.190
Gegronde klachten	602 (21,2%)	597 (18,7%)

Reden klacht

Onnauwkeurigheid	25%	31%
Partijdigheid	26%	19%
Selectie	17%	22%

klagers mannen zijn. Ik vond dat verrassend, maar mijn vrouw niet. (*lacht*) Mannen blijken nu eenmaal meer te klagen. Het gaat ook om iets oudere mannen. Ik weet dat niet zeker, maar ik leid dat af uit hun namen. Ze heten veeleer Lucien dan Keanu.’

Waar gaan de meeste klachten tegen de VRT dan over?

Tim: ‘Ik heb vijftien programma’s onder mijn hoede, van *Vandaag* en *Het Journaal* tot *De Ochtend*. 39 procent van de klachten gaan echter over de site, en dan vooral over de kleine, feitelijke onnauwkeurigheden die daar in de teksten staan. Vaak hebben die klagers ook gelijk. De redactie moet ze dankbaar zijn, want de artikels worden er beter van. Een goede tweede is *Het Journaal*: 16 procent. Hier zijn het vooral selectieklachten: kijkers vragen zich af waarom dit onderwerp wél en dat andere niét aan bod komt. Zo’n vraag is natuurlijk zeer moeilijk om te beantwoorden, want de waarheid is dat dit vaak een kwestie van toeval is. Een andere eindredacteur had wellicht een andere keuze gemaakt. Die selectieklachten zijn ook heel gevarieerd. Het gaat van een Lokeren-supporter die boos is omdat *Het Journaal* geen beelden van de match heeft getoond, tot iemand die vindt dat de redactie te veel aandacht besteedt aan de klimaatmarsen. Dat laatste is dan veeleer

politiek gemotiveerd. De grens tussen een selectieklacht en een partijdigheidsklacht is niet altijd even duidelijk. Ik moedig de redacties alleszins aan om goed uit te leggen waarom iets belangrijk wordt gevonden. De kijker, lezer en luisteraar heeft daar nood aan. Hij wil begrijpen waarom keuzes worden gemaakt.’

Hoeveel klachten krijgt de VRT over partijdigheid?

Tim: ‘Vorig jaar maakte dat 26 procent van de klachten uit, dit jaar zitten we aan 19 procent, maar dat is dus nog een voorlopig cijfer. Het aandeel daalt wel, wat toch opvallend is in een verkiezingsjaar. Partijdigheid heeft overigens niet alleen met politiek te maken. Soms gaat het bijvoorbeeld ook over het feit dat de redactie bij een reportage over de everzwijnpopulatie Natuurpunt aan het woord heeft gelaten, en niet de jagers. Over de Wetstraatverslaggeving krijg ik niet eens zoveel reacties. Partijdigheidsklachten gaan veeleer over gewone reportages met een politiek tintje, zoals een stuk over de vluchtelingen of over de recente hittegolven, waarbij sommigen opmerkten dat we al te weinig de link legden met de klimaatopwarming. Of over interviews in *Terzake*, die ofwel te kritisch ofwel niet kritisch genoeg zouden zijn. En over onze buitenlandverslaggeving, vreemd genoeg.’

Wat is daar mis mee?

Tim: ‘We hebben de neiging om te denken: ach, het buitenland staat wat verder van de mensen af, maar blijkbaar identificeren sommigen zich echt wel met wat er over de grens gebeurt. Met het presidentschap van Trump, met het succes van AfD in Duitsland, van Le Pen in Frankrijk, van Wilders in Nederland en van Salvini in Italië. De ervaring daar leert dat er reactie komt als je tussen de regels een meewarige houding laat voelen. Ik adviseer de redactie dan ook om bij een kritische evaluatie dat openlijk, punctueel en beargumenteerd te doen. Niet tussen neus en lippen.’

Hoe zit het met jullie verhouding met de journalisten zelf? Valt het hen zwaar als ze en plein public worden aangepakt?

Karin: ‘Over het algemeen zijn de reacties van de collega’s op mijn columns verrassend positief, vaak geven ze me gelijk. Als ik over een specifiek artikel schrijf, laat ik mijn column wel altijd op voorhand lezen door de journalist in kwestie en laat ik hem of haar ook reageren. Onlangs ben ik nog heel kritisch geweest over een paar stukken die ik echt niet oké vond, en ook al was de auteur het op enkele punten niet eens met me, toch erkende hij dat ik het recht had mijn mening te geven. De verantwoordelijkheid ligt overigens niet steeds alleen bij de auteur. Een krant maken is een collectieve verantwoordelijkheid. En dus moet je bij fouten ook vaak de vraag opwerpen waarom de eindredacteur of nieuwsmanager niet heeft ingegrepen.’

Tim: ‘Ik dacht dat nieuwsombudsman worden een probaat middel was tegen populariteit op de redactie, maar dat valt best mee. En ik vermoed dat dat te maken heeft met het feit dat ik zelf uit de stiel kom. Van een buitenstaander, die nooit heeft gepresenteerd, die nooit met een cameraploeg op pad is geweest, zal die kritiek minder aanvaard worden. Wat niet wegneemt dat ik wel degelijk een impact heb op de journalist die vermeld wordt in mijn workshops en in mijn column. Die mensen liggen daar meestal echt wakker van. Vandaar dat ik mijn werk op de redactie eigenlijk het belangrijkste vind. Ik probeer ambassadeur te zijn van ons

publiek en ik heb veel gesprekken met presentatoren over de manier waarop hun woorden overkomen. Ik heb ook de indruk dat het feit dat ik op de redactie rondloop, mensen voorzichtiger maakt. Dat zoiets helpt tegen nonchalance.'

Heeft correcte journalistiek niet ook te maken met goede werkomstandigheden? Krijgen journalisten voldoende tijd om hun info goed te checken?

Tim: 'De werkdruk is ongetwijfeld een belangrijke factor. Journalisten krijgen nog maar weinig tijd meer voor een rustige, kritische blik op wat er gebeurt of wordt gezegd.'

Karin: 'Ook de digitalisering zorgt voor pijnpunten. Dezelfde mensen moeten almaar meer content aanleveren voor de verschillende platformen waarop nu wordt gepubliceerd, en dat komt de grondigheid niet ten goede.'

Tim: 'Eigenlijk kan je maar één ding tegelijk goed doen: of een journaalstuk maken of een artikel schrijven. Maar binnen de organisatie gaat men er wel eens van uit dat je ze allebei wel tesamen aankan. En tussendoor ook nog eens even twitert of een Facebook live doet. Dat verhoogt inderdaad de werkdruk.'

Zien jullie hoofdredacties jullie niet als lastige luizen in de pels? Hoe zit het met jullie onafhankelijkheid tegenover hen?

Karin: 'De hoofdredacteur leest mijn column altijd voor hij verschijnt. Ik denk niet dat hij alles even graag leest, maar hij aanvaardt het wel. Soms heeft hij een inhoudelijke opmerking en wil hij iets preciseren, maar meestal reageert hij niet. Opmerkingen maken mag hij doen, maar ik hoef daar geen rekening mee te houden. Het enige wat hij nog kan doen, is weigeren mijn stuk te publiceren. Maar dan krijg je zo'n vertrouwensbreuk dat het voor mij afgelopen is.'

Tim: 'Dat is bij mij vergelijkbaar. In mijn statuut staat dat ik niet ontslagen kan worden. (*lacht*) Ik stuur mijn column ook meestal op voorhand naar de betrokken hoofdredacteur en journalist, en het gebeurt dat ik rekening hou met hun opmerkingen. Maar ik heb ze net zo goed al straal genegeerd.'

'77% van de klagers zijn mannen. Ik vond dat verrassend, mijn vrouw niet'

Tim Pauwels

Hoe zien jullie de verhouding met de Vlaamse Raad voor de Journalistiek? Jullie de eerste lijn, de Raad een tweede lijn?

Tim: 'Zo kan je het inderdaad zien. Zij het dat in mijn geval de tweede lijn niet alleen de Raad voor de Journalistiek omvat, maar ook de Vlaamse Regulator voor de Media. Die is nu eenmaal decretaal bevoegd voor klachten over partijdigheid tegen de VRT.'

Karin: 'Als mensen naar de Raad voor de Journalistiek trekken of een recht van antwoord eisen, dan hou ik me afzijdig. Als iemand een zaak wil juridiseren, dan beschouw ik dat niet langer als mijn zaak.'

Tim: 'Dat geldt ook voor mij. Juridische procedures gaan naar de juridische dienst. Maar zelfs bij mensen die een advocaat onder de arm nemen,

is met een eenvoudig telefoontje vaak al veel opgelost. Wat niet wegneemt dat klagers altijd naar de Raad of de Regulator kunnen gaan, dat is hun recht.'

Karin: 'Mogelijk zetten ze die stap toch minder snel door onze ombudsdienst. Van zodra klagers het gevoel hebben dat er naar hen wordt geluisterd en dat ze niet met een kluitje in het riet worden gestuurd, is het probleem al deels opgelost.'

Tot slot, krijgt elke klager een antwoord?

Tim: 'Ja, ook zij die scheldmails sturen. Ik maak er een punt van om zelfs daarop heel beleefd te antwoorden. Ik hoop namelijk dat de afzender dan schrikt omdat er aan de andere kant wel degelijk een mens blijkt te zitten. Soms werkt dat, soms niet. Je hebt immers ook stalkers, zij die elke dag een klacht sturen. Ik heb iemand gehad die in één maand in z'n eentje verantwoordelijk was voor zeven procent van alle klachten. Er zijn mensen van wie we weten dat als het een eenzame vrijdagavond is, ze ons zeven klachten sturen. Tegen zo iemand zeg ik op een bepaald moment wel: 'Ik blijf alles lezen, maar ik antwoord alleen nog als ik vind dat je echt een punt hebt.' Echte bedreigingen, gericht aan mezelf of collega's, heb ik nog niet ontvangen, maar die komen meestal terecht bij de klantendienst. En die worden dan systematisch aan de politie bezorgd. Daar doen wij niet geringschattend over.'

Karin: 'Ook bij ons zijn er journalisten die scheldmails krijgen. Op echte beledigingen antwoord ik niet, maar ik laat wel weten waarom. Evenmin reageer ik op wat er op sociale media wordt gecommuniceerd. Wie mij als ombudsvrouw wil bereiken, kan dat altijd per mail. En zo communiceren wij dat ook klaar en duidelijk naar buitenuit.'

VVJ-DEBAT 'JOURNALISTEN EN HUN PUBLIEK'

Op donderdag 21 november organiseert de VVJ een debat over 'Journalisten en hun publiek'. Afspraak om 19.30 u in Gemeenschapscentrum De Markten (Spiegelzaal) in Brussel.

Toegang is gratis, vooraf inschrijven via www.journalist.be.

FOTOGRAAF
DIRK WAEM

Verschenen in *De Standaard*
op dinsdag 24 september 2019

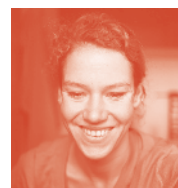

FOTO GEKOZEN DOOR
KATRIJN VAN GIEL
FOTOGRAFE

‘Dirk heeft voor deze foto geen Photoshop gebruikt, maar verschillende belichtingen.

Je kan ernaar blijven kijken.

De blik van Kherbache is overal verschillend, maar altijd sereen. Haar handen verraden een andere emotie: spanning. En dan die kleuren: ronduit mooi!’

PIETER KNAPEN,
SECRETARIS-GENERAAL EN
OMBUDSMAN, OVERLOOPT
DE RECENTSTE UITSPRAKEN

De Raad voor de Journalistiek heeft in september voor het eerst een uitspraak gedaan over een post van een journalist op sociale media, meer bepaald op Facebook. De klacht is gegrond.

De Raad gaat er al langer van uit dat de journalistieke beroepsethiek en de Code gelden voor alle vormen van journalistiek, ongeacht de drager of het medium. Daarom is dit principe, bij de recente herwerking van de code, opgenomen in de preambule. Het moet uiteraard gaan om een journalistiek bericht dat door de journalist gepost is in zijn hoedanigheid van journalist. Het is evident dat de Raad zich niet bezighoudt met private posts van journalisten.

Een recente rondvraag bij andere Europese persraden en een discussie hieromtrent op de conferentie van de Alliance of Independent Press Councils of Europe (3-4 oktober 2019 in Tbilisi, Georgië) leert dat de meeste Europese persraden ditzelfde principe volgen.

Het aantal klachten over berichten op sociale media is beperkt en de Raad voor de Journalistiek evalueert geval per geval of ze voldoen aan het bovenvermelde criterium. Dat was in de zaak Geraerts tegen Croughs het geval.

DOSSIER 2019/35

WEDERHOOR OOK OP FACEBOOK

De klacht gaat over een post op Facebook, waarin journalist Jozef Croughs doorlinkt naar zijn artikel op *HBVL.be*. Het account vermeldt Jozef Croughs, *Freelance beroepsjournalist / persfotograaf*. Het Facebookbericht gaat over een foto waarop de voorzitter van Vlaams Belang van Sint-Truiden de Hitlergroep uitbrengt. De vrouw moest na publicatie van de foto in de media opstappen als voorzitter. Volgens de Facebookpost van de journalist zei de vrouw dat haar ex-vriend Marc Geraerts (klager) de foto naar een krant had gestuurd om haar 'te pakken'.

Of Geraerts de foto naar de betrokken krant doorspeelde, kan de Raad voor de Journalistiek niet uitmaken. De Raad vindt wel dat de journalist, vóór hij zijn Facebookbericht postte, klager om wederhoor had moeten vragen. De vermelding dat hij de foto naar de krant stuurde om zijn ex-vriendin en voorzitter van Vlaams Belang 'te pakken' is een beschuldiging die de eer en de goede naam van klager betreft, en daarom had de journalist hem - overeenkomstig artikel 20 van de Code - vóór publicatie van zijn post op Facebook de kans moeten geven om te reageren.

In het artikel op *HBVL.be*, waarnaar het Facebookbericht doorlinkte, stond de betwiste zin over klager Marc Geraerts niet. De klacht ging dan ook alleen over het Facebookbericht en niet over *HBVL.be*.

DOSSIERS 2019/32 T.E.M. 2019/34

CANNABISPRINS HERKENBAAR IN BEELD

Drie klachten, van Dario Siciliano tegen *Het Belang van Limburg*, *Nieuwsblad.be* en *Het Laatste Nieuws*, gaan over identificatie in gerechtelijke context.

De artikels gingen over prins carnaval Dario I van Rotem in Limburg, bij wie de politie een wietplantage vond, waarna carnavalsvereniging De Kezelzekskes de samenwerking met hem stopzette. Klager neemt er aanstoot aan dat de media hem herkenbaar in beeld brachten door de publicatie van zijn voornaam, zijn adres (*HBVL* en *Nieuwsblad.be*) of woonplaats (*HLN*), zijn foto in carnavalskostuum en een foto van de poort van zijn tuin (*HBVL* en *Nieuwsblad.be*).

De Raad verklaarde de klachten ongegrond. Met zijn verkiezing tot prins carnaval koos klager er bewust voor om prominent in de publieke belangstelling te treden. Hij betwist niet dat, in dezelfde periode, in zijn tuin een cannabisplantage werd aangetroffen. Het kweken van cannabis is een strafrechtelijk misdrijf en de woning en de tuin van klager zijn de plaats van de feiten. Verslaggeving hierover is van maatschappelijk belang. In die context is de Raad van oordeel dat de artikels strookten met de richtlijn over identificatie in gerechtelijke context.

DOSSIER 2019/31

KLACHT KLAAGSTER ONGEGROND, EERDERE KLACHT ECHTGENOOT GEGROND

Het artikel gaat over de beslissing van de raadkamer van Mechelen om Gert Cockx, gewezen voorzitter van politievakbond NSPV, en zijn echtgenote Nancy Paulussen (klaagster), door te verwijzen naar de correctionele rechtbank. Volgens het artikel zou Cockx tijdens zijn voorzitterschap gesjoemeld hebben met geld van de vakbond en zou Paulussen hoge vergoedingen gekregen hebben voor diensten die ze met haar communicatiebedrijf leverde aan de bond.

Eerder verklaarde de Raad een klacht over hetzelfde artikel van Cockx gegrond omdat een bepaalde passage over hem niet waarheidsgetrouw was (zie *De Journalist* 221, september 2019). Maar ook de echtgenote van Cockx diende een klacht in voor de passages die over haar gingen. Die klacht, over waarheidsgetrouwe berichtgeving, identificatie en wederhoor, verklaarde de Raad ongegrond.

Schrijf jij vaak over vrouwenrechten?

Maak dan kans op nieuwe persprijs van 25.000 euro

Goed nieuws voor journalisten die berichten over de positie van de vrouw. Zij kunnen binnenkort meedingen naar de 'Carla Atzema Soroptimistenprijs'. Hoewel het initiatief uitgaat van de Unie van Soroptimistclubs in Nederland, Suriname en Curaçao, kunnen ook Vlamingen zich kandidaat stellen. De winnaar krijgt een beeldje én een geldprijs van liefst 25.000 euro.

ANNICK HUS

De Nederlandse Unie van de Soroptimistclubs maakt deel uit van een internationale ngo, die zich wereldwijd inzet voor de verbetering van mensenrechten en de positie van vrouwen en meisjes. 'Met de Carla Atzema Soroptimistenprijs willen we om de twee jaar journalisten in de kijker zetten die deze thema's onder de aandacht brengen', vertelt bestuurslid Lydia Bongenaar. Enkele maanden geleden ging Bongenaar te rade bij de Stichting Democratie en Media en het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten in Nederland. 'Zo kregen we een beter beeld van de journalistieke wereld en wat daar leeft. Ook de Vlaams-Nederlandse Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ) gaf ons advies. Zo kwamen we uiteindelijk op het idee om onze persprijs uit te breiden naar Vlaanderen.'

GEEN EENDAGSVLIEGEN

De Soroptimisten mogen dan wel vrouwelijke professionals zijn die het opnemen voor de rechten van hetzelfde geslacht, toch kunnen ook mannelijke journalisten zich kandidaat stellen voor de prijs. 'Alle verdienstelijke bijdragen zijn belangrijk, ongeacht van wie ze komen. We staan ook open voor de meest uiteenlopende inzendingen: artikels, documentaires, radioreportages...'

'Deelnemers moeten wel een behoorlijk palmares qua vrouwenproblematiek kunnen voorleggen', gaat Lydia verder. 'Wie 'tussendoor' al eens een artikel schreef over vrouwenrechten, zal niet in aanmerking komen voor de hoofdprijs. We zijn op zoek naar journalisten met dossierkennis, geen

eendagsvliegen. Ook de impact is belangrijk. Heeft een artikel of reportage iets teweeggebracht?'

Journalisten uit het hele Nederlandstalige taalgebied kunnen dus meedingen naar de allereerste Carla Atzema Soroptimistenprijs. Hoeveel inzendingen er zullen binnenkomen, is voorlopig koffiedik kijken. 'Uiteraard hopen we veel journalistiek werk te mogen ontvangen. Stel dat er maar een tiental inzendingen zijn, dan gaan die rechtstreeks door naar de jury. Worden we daarentegen overspoeld door artikels en reportages, dan zullen we een voorselectie moeten maken. Dat zal gebeuren op basis van een uitgekiend reglement.'

'Voorlopig bestaat de jury enkel uit Nederlandse leden. Voorzitter is theatermaakster Adelheid Roosen. Renée Römken is directeur van Atria, het Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis. Adrienne Vriesekoop is Soroptimist, advocaat en vriendin van wijlen Carla Atzema. Er zitten ook twee mannen in de jury: documentairemaker Sinan Can en Willem Groeneveld, die hoofdredacteur is van de nieuwssite *Sikkom*. Voor de volgende editie hopen we ook Vlaamse juryleden te strikken.'

'We willen graag uitpakken met een professionele uitreiking, waarbij niet alleen de makers van de geselecteerde werken aanwezig zijn, maar ook prominente figuren uit de Nederlandse en Vlaamse mediawereld. Met de prijsuitreiking willen we de winnaar én de organisatie in de kijker zetten. Op die manier hopen we in de toekomst nauwer te kunnen samenwerken met de media en zo de Soroptimisten nog meer op de kaart te zetten', vertelt Lydia.

Wie in aanmerking wil komen voor de tweejaarlijkse geldprijs, kan zich nog tot 1 november kandidaat stellen.

Surf voor meer informatie naar
<https://soroptimist.nl/nl/artikelen-uit-de-soroptimist-ben-jij-bezig-met-een-bijzonder-journalistiek-project/>

A portrait of a young woman with long, wavy brown hair and bangs, wearing glasses and a blue denim jacket over a light-colored sweater. She is smiling and has her arms crossed. The background is a blurred city street with multi-story buildings.

**LEEN
DE RIDDER**

VROEGER

Journaliste bij VRT NWS,
VRT Jong

NU

Sinds januari app store editor
bij Apple in Stockholm

**‘Journalistiek is
meer dan clicks’**

LEEN DE RIDDER (32) WERD APP STORE EDITOR BIJ APPLE IN STOCKHOLM

'Ik bezocht Stockholm voor het eerst in 2015, ik had er via Airbnb een appartement gehuurd. Het klikte meteen met de eigenares, een leeftijdgenote. Zij is een vriendin geworden en heeft mij geïntroduceerd bij haar vrienden. Elke keer als ik naar Stockholm ging, voelde ik me er meer en meer thuis en viel de terugkeer me steeds zwaarder. Ik leerde ook de finesses van de Zweedse cultuur beter kennen.'

'In Zweden is de work-lifebalans belangrijk. Op vrijdagmiddag hoor je vaak: Ga naar huis en geniet van je weekend'

'Ik heb eigenlijk geluk gehad, want Zweden zijn aanvankelijk nogal gesloten, maar als puntje bij paaltje komt best warme mensen. Ook heb je hier overal groene ruimten, terwijl België zo dichtbebouwd is.'

'Eind 2017 ben ik mijn baas bij de VRT gaan vertellen dat ik naar Stockholm wilde verhuizen. Dat was oké: ik kon mijn contract een jaar schorsen zonder al mijn zekerheden op te geven. Het knaagde wel een beetje: de VRT was een goede werkgever en ik had er een fijne ploeg om mee samen te werken. Ik dacht af en toe: 'Ben ik niet dom dat ik dat achterlaat?' Maar mijn buikgevoel was te sterk. Stockholm

was gewoon de plaats waar ik móest zijn. In juni 2018 heb ik een paar weken vakantie genomen en ben ik definitief verhuisd. Ik heb er nog geen moment spijt van gehad, ook al was het een enorme sprong in het diepe.'

'Vanuit België had ik al wat gesolliciteerd bij verschillende bedrijven, maar de concurrentie bleek erg groot. Ik had wat spaargeld, maar ik had me eigenlijk al verzoend met het idee om in een koffiebar te gaan werken.'

'Achteraf gezien ben ik blij dat ik die fase heb doorgemaakt. Ik heb veel over mezelf en mijn capaciteiten geleerd. Dat was soms best confronterend. Ik zat vaak alleen en miste collega's om me heen. Maar mijn geduld werd

uiteindelijk beloond, en sinds begin dit jaar werk ik als app store editor bij Apple. Ik cureer content, maak die lokaal relevant voor iPhone-gebruikers en zorg ervoor dat ze niet te lang naar de juiste app moeten zoeken. Voor een groot stuk kan ik in die job de skills toepassen die ik in mijn vorige baan gebruikte.'

'In Zweden is de work-lifebalans belangrijk. Vooral op vrijdagmiddag merk je dat. Als er niets dringends meer is, wordt er gezegd: 'Ga naar huis en geniet van je weekend'. In de zomer zijn de werkdagen korter. Ook de *afterwork* is er stevig ingeburgerd, iedereen doet het. Zweden hechten er veel belang aan na het werk nog iets te gaan drinken vooraleer ze naar huis gaan.'

'Door te verhuizen heb ik een andere kijk gekregen op België. Op het vlak van politiek, klimaat en gendergelijkheid staat Zweden veel verder. In België blijkt een consensus over dingen die hier doodnormaal zijn, erg moeilijk te bereiken. Ik volg dan ook nog amper wat er in België gebeurt.'

'Nu ik uit de journalistiek ben gestapt, kan ik ook de evolutie hiervan wat vanop afstand volgen. En ik zie weinig veranderen. Ik zie nog steeds veel non-nieuws, nieuwsflitsen die binnenlopen op de nieuwsapps op mijn telefoon en waarvan ik me meer dan eens afvraag of dat nu nieuws is. Ik vind die flashes ook steeds vaker gewoon irritant. Een pushbericht moet wat mij betreft echt belangrijk nieuws bevatten, of nieuws dat niemand anders heeft. Je voelt de strijd om de clicks, en dat is niet waar het in de journalistiek zou moeten om gaan. Naar die aspecten van het vak heb ik alleszins geen heimwee, ik betrap me zelfs op een zekere nieuwsmoeheid. Gelukkig hoéf ik vandaag niet langer van alles op de hoogte te zijn en kan ik mijn eigen nieuwskeuzes maken. Toch sluit ik niet uit dat ik ooit opnieuw in de journalistiek stap. Maar nu ben ik even heel gelukkig om eruit te zijn.'

Opgetekend door Sandra Noben

Journalisten die naar het buitenland trekken en daarbij een **internationale perskaart** kunnen gebruiken, betalen daarvoor vanaf nu €65. Na tien jaar de prijs op €55 te hebben gehandhaafd, ziet de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ), uitgever van de kaart, zich verplicht de gestegen productiekosten door te rekenen.

Het VVJ-secretariaat bereidt momenteel de nieuwe *JournalistenAgenda 2020* voor, maar beseft daarbij dat niet elke journalist nog behoefte heeft aan een gedrukte jaaragenda. Daarom willen we er alle VVJ-leden nog eens aan herinneren dat ze op hun persoonlijke fiche in de VVJ-databank kunnen aangeven de agenda niét te willen ontvangen.

Correctie bij ons vorige nummer. Daarin meldden we dat *Woef*, gelanceerd in 1964, het oudste maandblad in Vlaanderen zou zijn. Dat was buiten het maandelijks filmblad *Film & Televisie* gerekend, zo laat filmjournalist **Freddy Sartor** ons weten. Dat verscheen voor het eerst op 1 januari 1956. Weliswaar wijzigde het blad in 2006, bij zijn vijftigste verjaardag, de titel in *Filmmagie*, maar al bij al begint het straks dus aan zijn 64ste jaargang.

Te midden van alle *infowars* flakkert af en toe wat deugd-doende *pax media* op. Filmrecensenten **Jeroen Struys** (*De Standaard*) en **Robin Broos** (*De Morgen*) tekenen samen voor een nieuw seizoen van *The Original Soudtrack* op Klara. Op 20 oktober gingen ze vier uur live met de mooiste filmmuziek aller tijden. Nieuw is dat het programma nu ook wordt

ONDER EMBARGO

aangeboden als podcast. Alle afleveringen blijven dus ook na 20 oktober te beluisteren via klara.be en alle podcastapps.

Op 17 september is **Johan Lamoral** overleden, 81 jaar oud. Gedurende dertig jaar, van 1966 tot 1996, werkte hij voor *Gazet van Antwerpen*. Johan begon er als buitenlandjournalist en klom later op tot redactiesecretaris.

Erwin Deckers is na twintig jaar dienst weg bij DPG Media, zij het niet helemaal. Hij blijft namelijk als externe medewerker creatief talent bij DPG coachen. Erwin Deckers kwam over van de VRT en lanceerde aan de Mediaaan in Vilvoorde onder meer radiozender Qmusic.

Ook veel journalisten zullen een boodschap hebben aan de Canvasreeks en het boek van VRT-journaliste **Annick Ruyts** over slaapproblemen. Annick vertrekt van haar eigen insomnia om aan de hand van getuigen en experts het thema in kaart te brengen. Definitieve oplossingen reikt ze niet aan, daarvoor zijn de problemen te verschillend van aard. Maar het is goed dat

mensen wat meer zicht krijgen op wat hen overkomt, aldus Annick in een interview met **Peter Vantghem** in *De Standaard*. Dat interview was er één tussen kenners, want eerder maakte Peter voor *DS* een uitstekende reeks reportages en interviews over slaapproblemen.

BRUZZ heeft een nieuwe directeur: **Dirk De Clippeleir** (57), die de voorbij negen jaar concerthuis Ancienne Belgique in Brussel heeft geleid. Dirk volgt vanaf januari **Jo Mariens** op, die vier jaar aan het hoofd stond van BRUZZ.

Proficiat aan VRT-radiojournaliste **Charlotte Crul** voor het winnen van de Grote Prijs Jan Wauters 2019. De prijs, in het leven geroepen ter nagedachte-nis van de iconische VRT-sport-verslaggever Jan Wauters, bekroont jaarlijks een media-persoonlijkheid die excelleert in het gebruik van het Nederlands. Charlotte kreeg de prijs omdat 'ze feilloos kan wisselen van register, variëren in spreekritme en zelfs in stemhoogte'.

En chapeau voor **Bart Schols**, die naar aanleiding van World Mental Health Day getuigde over de angsten en onzekerheden waaronder ook tv-persoonlijkheden gebukt kunnen gaan. Op de VRT-radio had Bart het over het grote belang van vrienden die je opvangen als je in een depressie zit. En: 'De grootste bevrijding in mijn leven was toen ik ging beseffen dat ik niet meer perfect wilde zijn.'

Op 30 september is in Gent *The Polar Project* gelanceerd, het eerste Nederlandstalige magazine dat zich volledig focust op het klimaatprobleem. The Polar Project wil op een multimediale en aantrekkelijke manier het publiek sensibiliseren over de ernst van het probleem én over de aanpak ervan. Daartoe worden storytelling en VR-technieken ingezet, maar even-goed cultuur en zelfs poëzie.

Bezieler van TPP is freelance-journalist **Jan De Deken**, die eerder zijn sporen verdiende bij onder meer de VRT, *Knack*, *Vrij Nederland* en *De Groene Amsterdammer*. Polarproject.be is gelanceerd met een projectsubsidie van het Vlaams Journalistiek Fonds en rekent op bijdragen van lezers/leden om voort te kunnen doen.

Een journalist van *Het Laatste Nieuws* en zijn dochter hebben bij de Antwerpse rechtbank een morele schadevergoeding van €500 verkregen van ex-Syrië-strijder **Jejoen Bontinck**. Die had hen in juni 2018 bedreigd met een voicemailbericht: "Als ge wilt dat er niets met uw dochter gebeurt. Ver weg van mij blijven, ver weg die brommer zetten." De rechter legde Bontinck ook een werkstraf van 46 uur en een geldboete van €400 op.

De nu 24-jarige ex-Syriëstrijder verklaarde zijn voicemail vanuit de frustratie dat de (voor hem negatieve) berichtgeving in *HLN* zijn kansen op werk en een nieuw leven hypothekeerde. Hij zou de journalist met diens scooter ook enkele keren in zijn straat hebben gezien. Het parket had geen oren naar die uitleg, en vorderde aanvankelijk behalve €400 boete ook een celstraf van drie maanden.

Wetstraatjournalisten die de Vlaamse regering volgen, zijn gewaarschuwd: het zou vanaf nu heel wat moeilijker moeten zijn om de meerderheidspartijen nog op intern geruzie te betrappen. Dat is alvast de bedoeling van N-VA, CD&V en Open Vld. Woordvoerders van die partijen staken tijdens de voorbije regeringsonderhandelingen herhaaldelijk de koppen bij elkaar om te vermijden dat de regering-Jambon als een kibbelkabinet door het leven gaat.

Zegt **Olivier Van Raemdonck**, woordvoerder van Jan Jambon, in *Het Laatste Nieuws*: 'We moeten niet alles afspreken, maar elkaar op de hoogte houden doet al veel. Je mag niet vergeten dat ministers elkaar eigenlijk maar één keer per week zien, op de ministerraad. Op een week kunnen veel uitspraken een eigen leven gaan leiden. Dat willen we in de kiem smoren, in plaats van uit te vechten in de kranten.'

De besparing die de **VRT** te wachten staat, loopt veel hoger op dan door de Vlaamse regering vooropgesteld. Dat heeft de VRT-directie becijferd. Volgens de Vlaamse begroting moet de VRT volgend jaar 2,4 miljoen besparen, een cijfer dat stijgt tot 12 miljoen in 2024. Maar daar zijn volgens VRT-CEO **Paul Lembrechts** de niet-indexering van de dotatie en de vergrijzingkosten niet bijgerekend. Op die manier loopt de totale besparing op tot 40 miljoen in 2024.

ACOD-VRT voorspelt 250 afdankingen - of 1 job op de 8 - als dat scenario zich voltrekt. 'Dit is geen afslanking maar een afslachting', aldus de socialistische vakbond. 'En tegelijk een afzwakking van de democratie.' De VRT-vakbonden zaten intussen bijeen om een actieplan uit te werken ter verdediging van de openbare omroep.

Peter Verlinden drukte de onrust van het personeel treffend uit in zijn recente pensioenspeech voor de VRT-collega's. 'Ik ben ongerust voor jullie', aldus Peter. 'En zeker voor de jongeren hier die

journalistieke ambities op niveau hebben, die wel nog aan *truthfinding* willen doen, die wel nog willen graven, ook op ver terrein. Jullie gaan een strijd tegemoet, nog moeilijker dan de strijd die mijn generatie heeft moeten voeren om dit werk goed te kunnen doen en niet alleen een doorgeefluik te zijn van snelle berichten van anderen.'

Bij **Elle België** hebben vijf Nederlandstalige en drie Franstalige journalisten een opzeggingsbrief gekregen. De uitgever voert economische redenen aan. Voortaan zou **Elle België** 40 procent internationale content bieden en 60 procent eigen content, waarvan nog 20 procent 'puur Vlaams'. De getroffen journalisten zouden mogelijk als freelancer weer worden ingeschakeld.

Wacht niet met het verifiëren van je journalistenpensioenen

Nogal wat loontrekkende beroepsjournalisten beginnen zich pas vragen te stellen over hun aanvullende journalistenpensioenen vlak voor ze met pensioen gaan. Nochtans is waakzaamheid van bij het begin geboden.

CHARLOTTE MICHILS

Vooraf nog eens scherpstellen dat het aanvullende journalistenpensioen enkel is weggelegd voor journalisten die erkend zijn als beroepsjournalist én loontrekkend zijn. Het is voor professionele journalisten tevens een belangrijke reden om zich zo snel mogelijk te laten erkennen als beroepsjournalist (zie

www.cej.be). In dat geval betalen zij samen met hun werkgever een aanvullende sociale zekerheidsbijdrage van 3 procent op het brutoloon. 2 procent is voor rekening van de werkgever, 1 procent draagt de journalist zelf bij. Belangrijk: op je maandelijkse loonfiche kun je perfect nagaan of die inhouding wel degelijk gebeurt. Is dat niet het geval, dan reageer je best onmiddellijk bij de personeelsdienst van je werkgever, want een regularisering van niet-betaalde bijdragen kan in principe slechts voor de voorbije drie jaar.

Het aanvullende journalistenpensioen valt dus niet ten laste van de gemeenschap, maar wordt door de sector zelf gefinancierd. Het verschil met private groeps pensioenverzekeringen zit

in het verplichte, wettelijke karakter ervan. Bovendien is er een gewaarborgd resultaat. Voor elk jaar dat je als loontrekkend beroepsjournalist hebt gewerkt en de bijdragen zijn betaald, komt er 1/3 van de pensioenschijf voor dat jaar bij. Loontrekkende beroepsjournalisten met een volledige beroeps-carrière achter de rug krijgen zo een derde bovenop het gewone rustpensioen. Werkte je 20 jaar als beroepsjournalist in een totaal dienstverband van 45 jaren, dan ontvang je op het einde van de rit 20/45sten van het journalisten-supplement.

Meer info op www.journalist.be. Of contacteer het VVJ-secretariaat op info@journalist.be.

DRIE VVJ-DEBATTEN OM NIET TE MISSEN

Journalisten en hun publiek

De verhouding tussen journalist en publiek is ingrijpend veranderd. Als gevolg van de digitale revolutie zitten ze elkaar dichter op de huid dan ooit tevoren. Tegelijk laat nieuwe technologie de redacties toe hun lezers en kijkers veel beter te kennen. Personalisering van het nieuws, desinformatie en fake news, cyberpesten en hate speech zijn de nieuwe uitdagingen.

PANEL:

- **Pascal Verhoest** (VUB, onderzoeksproject nieuwsdiversiteit)
- **Pieter Knapen** (secretaris-generaal en ombudsman Raad voor de Journalistiek)
- **Indra Dewitte** (hoofdredactrice *Het Belang van Limburg*)
- **Nicholas Lataire** (hoofdredacteur Newscity/vtm)
- **Pol Deltour** (nationaal secretaris VVJ)

MODERATOR:

Yasmina El Messaoudi (Radio 2)

**DONDERDAG
21/11/2019**

ONTVANGST 19.30 UUR
START 20 UUR
EINDE 21.45 UUR

**DE MARKTEN
(SPIEGELZAAL)
BRUSSEL**

Journalisten en hun bazen

Ook de verhouding tussen journalisten en hun bazen is aan het veranderen. Het aantal journalisten is dalende, en ook de aard van het werk verandert, met meer freelancers en interimkrachten. Van journalisten wordt tevens meer verwacht: niet enkel een stuk voor de krant of het journaal, maar ook een snelle bijdrage voor de site en activiteit op social media. Ook het oprukkende dataïsme vergroot de druk, en werpt de vraag op naar de onafhankelijkheid van de te maken redactionele keuzes.

PANEL:

- **Sarah Van Leuven** (hoogleraar UGent)
- **Christian Van Thillo** (ceo DPG Media)
- **Johan Rasking** (*De Standaard*)
- **Pol Deltour** (VVJ)
- **Charlotte Michils** (VVJ)

MODERATOR:

An Hofman (Kanaal-Z)

**DONDERDAG
19/12/2019**

ONTVANGST 19.30 UUR
START 20 UUR
EINDE 21.45 UUR

**DPG / NEWSCITY
MEDIAPLEIN 1
ANTWERPEN**

**Vooraf om 18 uur: rondleiding
in het nieuwe DPG-gebouw**

Journalisten en de politiek

Werden de nieuwsmedia klassiek een 'vierde macht' genoemd, dan communiceren politici vandaag vooral rechtstreeks met hun publiek, en laten burgers direct aan politici weten wat ze van het beleid vinden. Opvallend zijn de groeiende polarisering en de agressie waarvan ook journalisten almaar meer het doelwit vormen. Sociale media blijken evenveel te verdelen als te verbinden. Nuance en gezond verstand moeten het meer dan eens afleggen tegen populisme en fanatisme.

PANEL:

- **Kris Van Haver** (*De Tijd*, voorzitter VVJ)
- **Bert Bultinck** (hoofdredacteur *Knack*)
- **Peter Van Aelst** (hoogleraar UA)
- **politici** (nog te bevestigen)

MODERATOR:

Jan Hautekiet

**DONDERDAG
23/01/2020**

ONTVANGST 19.30 UUR
START 20 UUR
EINDE 21.45 UUR

**VLAAMS PARLEMENT
(DE SCHELP)
LEUVENSEWEG 86
BRUSSEL**

**TOEGANG IS TELKENS GRATIS, WEL VOORAF
INSCHRIJVEN OP WWW.JOURNALIST.BE**

Vlaamse Vereniging
van Journalisten